

Upravištvost: Ljubljana, Puceljčeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Puceljčeva
ulica 5. — Telefon 31-25, 31-26.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Računi pri pošt. čerk. zavodu: Ljubljana
št. 17.749.

ZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje
iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

Izbija vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno L. 12.—,
za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo:
Ljubljana, Puceljčeva ulica št. 5,
telefon 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Nemška ofenziva proti Kijevu

Nemški tanki in motorizirana pehota so prodrli že v neposredno bližino glavnega mesta Ukrajine

Stockholm, 8. avg. d. Nemška ofenziva proti Kijevu napreduje z obeh izhodiščnih točk pri Korostenu in pri mestu Bjelaj cerkvi v jugovzhodni in severni smeri. Nemški tanki in motorizirana pehota, ki napredujejo proti Kijevu, so prodrli močno sovjetsko obrambno črto, ki se v svojem levem delu opira na reko Dnjev, ter so prodrli že v neposredno bližino Kijeva. Po mnenju vojaških opazovalcev je položaj Kijeva skrajno resen. Sovjetski protinapadi, ki so bili ob začetku obnovljene nemške ofenzive na tem področju še zelo močni, so sedaj skoraj popolnoma prenehali in nemške čete napredujejo sedaj severno od mesta Bjelaje cerkve brez posebnega sovjetskega odpora.

Drugi nemški oddelki, ki protirajo proti Kijevu v jugovzhodni smeri, imajo še vedno opravka z dokaj močnim sovjetskim odporom, ki pa ima vseeno le značaj kritja umika glavne vojske na poslednje obrambne postojanke pred ukrajinskim glavnim mestom.

Pri Smolensku se ob prometnih poteh proti Vjazni nadaljujejo ogorčene borbe. Sovjetsko poveljništvo je vrglo tu v boj nekaj novih rezerv, s katerimi skušajo zadržati nemško prodiranje na tem področju.

Pri Leningradu je nemški pritisk izredno močan na estonskem odseku, dočim južno od Leningrada včeraj in preteklo noč ni bilo posebnih hudih bojov.

Na Karelski ozini so finske čete ob zapadni obali Ladoškega jezera prešle v nov močan protinapad in se bijejo ogorčene borbe tako v odseku zapadne obale Ladoškega jezera pred Keksholmom kakor tudi ob severozapadni obali pri Sortavali. Sovjetske čete skušajo s protinapadi zadržati finsko prodiranje. Ob vzhodni obali Ladoškega jezera so se bili včeraj samo boji manjšega obsega.

Angleško-sovjetski stik na Lednem morju

Berlin, 8. avg. u. Londonska propaganda je triumfalno objavila vest, da so angleške sile prišle v stik s sovjetskimi na nekaterih oporiščih Ribabčega in Kaninskega polotoka. Na drugi strani so bili Rusi obviseli, da so zavezniške pomorske sile prišle v Murransk in Arhangelsk. V to luko je prišlo tudi nekaj flotil ruskih torpedov, rušilcev in podmornic z Baltškega morja. Kakor vse kaže, so Angličani pohiteli, da si spet poberejo, kar bo še porabnega ostalo. Zatrjujejo, da imajo Rusi na Baltskem in Lednem morju 70 do 80 podmornic ter 100 ali še do 200 torpedov.

Angleški načrti za vpad pri Pečengju

Berlin, 8. avg. u. »Kölnische Zeitung« objavila londonsko vest, da si Anglija mnogo prizadeva, da bi ustvarila novo fronto v severni Evropi. Ba je v to namen že nekaj časa pripravljen poseben ekspedicijski zbor. Angličani bi se radi polastili Pečengja in na njej uredili večje letalsko oporišče. Pomorsko področje okrog severne Evrope je baje zelo prikladno za operacije angleške vojske mornarice, ker bi ji tam sovražno letalstvo zlepa ne moglo priti do živga. Ta angleški podvig bi imel dvojni namen. Na eni strani naj bi omogočil neposredno zvezo z Rusijo, na drugi strani pa ohranil odpor Norvežanov.

Vest pa je sama na sebi sumljiva, ker je angleška cenzura dopustila objaviti jo v angleškem tisku. Vsekakor kaže, da hočejo Angličani na ta način le vplivati na nemško vrhovno poveljništvo in bi se v Moskvi zelo zmotili, če bi jim nasledili.

S finskega bojišča

New York, 8. avg. d. Snočni ameriški listi objavljajo obširno poročilo posebnega dopisnika agencije Associated Press Lochnerja s finsko-ruske fronte. Lochner opisuje izredne težave, ki jih morajo premagovati finske čete v svojem napredovanju na sovjetskem ozemlju. Dopisnik ameriške agencije zlasti poudarja, da posebne tenenske težave na tem zemljišču silijo finsko vojno poveljništvo, da se mora posluževati drugačne tehnike, kakor pa je tehnika bliskovitih ofenzivnih udarcev. Ameriški vojni dopisnik nato laskavo piše o finskem vojaškem vodstvu ter zlasti poudarja, da so finski generali zmerni v najsprednejših bojnih črtah. Enako pohvalno se izraža tudi o finskih vojaki, pri katerih zlasti hvali izvrstno opremo, s katero se pomanjkljiva oprema sovjetsko-ruskih vojakov niti primerjati ne more.

Helsinki, 8. avg. s. Službeno je bilo objavljeno, da so finski strmooglavlci bombardirali sovjetski oklopnik vlak, ki je ob pričetku vojne na progi Suojervi—Petrozavodsk resno zadrževal prodiranje finskih čet, in ga pognali v zrak. Le železniškemu stroju je uspelo zbežati proti vzhodu.

V zadnjih dneh je neugodno vreme onemogočilo sovjetskemu letalstvu, da bi nadaljevalo svoje napade na finsko ozemlje. O priključitvi redkih letalskih napadov je finsko protiletalsko topništvo sestrelilo tri ruske aparate.

Ob Bugu

Budimpešta, 8. avg. s. Vesti iz madžarskega glavnega stana kažejo, da madžarske čete še vedno zasledujejo sovražnika in da se ujele mnogo ruskih vojakov. Tudi vojni plen je ogromen. Zaplenjenih je bilo zlasti mnogo topov, protitankovskih topov, tankov in strojin.

Sovjetske čete se umikajo čez Bug. Madžarske čete so že na drugi strani reke in so strle po hudih borbah še poslednji sovražni odpor.

Madžarski bombniki so uspešno sodelovali pri zasledovanju sovražnika ter so bombardirali taborišča in umikajoče se kolone. Pri tej priliki so se madžarska letala posluževala sovražnih bomb, ki so bile zaplenjene zadnje dni. Le ponekod so se

naid fronto pojavila tudi ruska letala, ki pa so se vedno izmikali borbi z madžarskimi lovci.

Madžarski vojaški krogi naglašajo, da je položaj sovjetskih čet, kolikor se v Ukrajini še bore, brezupen. Posamezni oddelki so obkoljeni in jih zmanjka iz zaledja zalagati po zraku z vojnimi potrebščinami.

Letalski napadi na Malto in Ciper

Bombardiranje sovražnikovih letalskih in pomorskih oporišč

Glavni sta Oboroženih Sil je objavil dne 8. avgusta naslednje 430. službeno vojno poročilo:

V noči na 6. t. m. je 8 enot kraljevskega letalstva zadelo z bombami letalska in pomorska oporišča na Malti.

V Famagusti (na Cipru) so naša letala bombardirala skladišča in pristanišne naprave, kjer so nastali požari.

V severni Afriki na fronti pri Tobruku omejena delavnost topništva.

V letalskih bojih so nemški lovci sestrelili dve angleški letali.

Sovražna letala so metala bombe na kraje v Cirenaiki in na Tripolisu, kjer sta bili ubiti dve osebi, nekaj pa ranjenih.

V vzhodni Afriki je položaj nespremenjen.

Lozovski o ameriški pomoči Rusiji

Stockholm, 8. avg. d. Kakor poročajo iz Moskve, so predstavniki tuje tiska na tiskovni konferenci v sovjetskem informacijskem uradu vprašali predsednika tega urada Lozovskega, kaj pomeni izmenjava not med Moskvijo in Washingtonom, ki je bila pravkar objavljena. Lozovski je odgovoril, da ta izmenjava not nikakor ne znači, da bi bil med Zedinjenimi državami in Sovjetsko zvezo sklenjen kak prijateljski pakt, kakor skušajo z gotovih strani tolmačiti, marveč dokazuje le, da bodo Zedinjene države nudile Sovjetski zvezi gospodarsko pomoč. Ta pomoč temelji na dogovorih, ki sta jih sklenila sovjetski poslanik v Washingtonu Umanski in podtajnik ameriškega zunanjega ministrstva Sumner Welles. Lozovski je baje še pripomnil, da je ta pomoč Amerike Sovjetski uniji tudi v interesu ameriške državne obrambe.

Stalinova obrambna črta

New York, 8. avg. d. Kakor poročajo ameriške agencije iz Moskve, je načelnik sovjetskega informacijskega urada na zadnji tiskovni konferenci izjavil predstavnikom tiska, »da v resnici kaže Stalinova obrambna črta sploh ni in je tudi nikoli ni bilo.« K tej svoji izjavi je Lozovski še pripomnil, da je pač sovjetska vlada v primeren času zgradila posebne poljske utrdbe, kjer si ji je pač zdelo potrebno, da pa ne predstavljajo nekašne utrdbene črte, ki se je prišlo ime Stalinova črta. Ako so imeli Nemci do sedaj tako velike izgube, kakor jih navajajo sovjetski službeni podatki, je nadaljeval svoje pojasnilo Lozovski, potem teh izgub ni kriva kaka posebna sovjetska obrambna črta, marveč samo dejstvo, da rdeča vojska in sovjetsko prebivalstvo z vsjo ogorčenostjo branita deželo ter na ta način izpreminjata vsako pred sovjetskega ozemlja v prave trdnjave. Iz izjave Lozovskega se pač vidi, da se Sovjetska unija na svojo Stalinovo črto ne upa več zanašati ter bi zaradi tega rada čim hitreje spoprila spomin na njo s sveta.

Novi sovjetski generali

Helsinki, 8. avg. d. Po informacijah iz Moskve je svet ljudskih komisarjev imenoval šest novih sovjetsko-ruskih generalov, ki so: Vasilij Jučevič, Herman Mamdul, Aleksej Zigin, Teofil Prokovic, Jakob Kraiser in Sergej Krilov.

Odmevi nemških zmag

Berlin, 8. avg. u. Nemška izredna poročila o uspehih na vzhodni fronti so napravila na drugi strani Rokavskega preliva in Atlantskega oceana silen vtis ter so izpodkopala vso moskovsko propagando. Kar pa je za Churchill in Roosevelta važno, je to, da se vojna na evropskem vzhodu ne zaključuje pred jesenjo ali pred zimo. Anglosaški strategem je na tem, da se prebijejo do prihodnjega leta. Tedaj naj bi njihove oborožene sile postale tako silne, tako je vsaj prednostno izjavil Attlee, da bodo lahko dosegli zmago ne glede na vse okoliščine. Attlee je izrazil tudi mnenje, da se bodo Rusi do jeseni gotovo še držali. Sedanja borba je dosegla vrhunec s tega vidika, je dejal, a prav sedaj prihajajo od vseh strani ugodne vesti tudi z vzhodne fronte, kjer se Rusija čudovito bori. Rusom ni uspelo samo zadržati Nemcev na njihovem pohodu, marveč preiti tudi k uspešnim protinapadom.

Berlinski krogi pripominjajo, da govore v resnici te besede v prilog Nemcem. Treba je le pomisliti, da so angleške letalske sile samo v juliju izgubile nad Rokavskim prelivom 463 letal, med njimi nekaj tako zvanih letelišč trdnjav, trgovinska mornarica pa malo manj kakor pol milijona ton.

Washington, 8. avg. s. Kljub obsežni kampanji tiska, ki je skušal izrabiti na način, ki bi bil ugoden za Angležje in Američane, navidezni zastoj na vzhodni fronti in premišljeni molk nemškega vrhovnega poveljništva, pripisujejo v tukajšnjih kro-

gih nemškim izrednim poročilom izredno velik pomen. Pri tem ugotavljajo, kako malo vere je dati vestem o zmagah, ki so se razširile iz Kremļa.

Nemško vojno poročilo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 8. avg. Vrhovno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

V Ukrajini so bile jugovzhodno od Uman uničene obkoljene sovražnikove skupine. Nad 30.000 ujetnikov, med njimi vrhovni poveljnik 6. sovjetske armije ter drugi visoki vojaški poveljniki, je padlo dolejš v roke zavezniških čet. Plen je velik.

Nemške čete, ki se bore na Estonskem, so vzleze Wezenberg in prodrele do obale finskega morskega zaliva.

Na finski fronti napreduje napad nemško-finskih čet še nadalje uspešno.

Vojna mornarica in letalstvo sta bili v boju proti angleškemu ladjevju za prestopno posebno uspešni. Podmornice so napadle posebno močno zaščiten konvoj, ki je bil na poti v Anglijo, potopile 46.000 ton ladjevja in torpedirale 4 nadaljnje ladje z 29.000 tonami, s katerih popolno izgubo je treba računati. Bojna letala so ob angleški vzhodni obali uničila tri tovorne parnike s skupno 13.000 tonami in poškodovale 5 velikih trgovskih ladij, med njimi eno petrolejsko.

Bojna letala so napadla letališča v Angliji in pristanišče ob škotski vzhodni obali. Lovci in protiletalsko topništvo so včeraj ob kanalski obali sestrelili 24 angleških letal. Lastnih izgub v teh letalskih bojih ni bilo.

Močan oddelek nemških bojnih letal je zadnjo noč z dobrim učinkom bombardiral ladje in pristaniške naprave v angleškem oporišču v Aleksandriji.

Pri letalskem napadu na luko v Suezu so bile v noči na 7. avgusta zažgane naprave za izpolnjevanje z gorivom v Port Ibrahimu.

Sovražnik je v noči na 8. avgusta napadel nekatere kraje zapadne Nemčije, med drugim tudi Dortmund. Posamezna letala so metala bombe na Berlin. Civilno prebivalstvo je imelo malo izgub, mrtvih in ranjenih. Nočni lovci in bojna letala so sestrelili šest sovražnih letal.

Odhod flamskih prostovoljcev na vzhodno fronto

Bruselj, 8. avg. d. V sredo je z bruselskega kolodvora odpotoval na vzhodno bojišče prvi oddelek flamskih prostovoljcev za borbo proti Sovjetski uniji. Flamski prostovoljci so odšli na kolodvor po obhodu po bruselskih ulicah pod svojo zastavo, ki prikazuje flamskega leva in ob prisrčnem pozdravljanju tisočglavih množic bruselskega prebivalstva. Od prostovoljcev se je na kolodvoru poslovil vodja flamske stranke edinstvi Staf de Clerque, ki je poudarjal pomen borbe proti svetovni sovražniku, v katero odhajajo flamski prostovoljci skupaj z bratskim nemškim narodom.

Pripravljenost mehiške vojske mornarice

New York, 8. avg. d. Kakor javljajo iz mehiške prestolnice, je mehiška vlada pozvala vse mehiške vojsne ladje k povečanju čuječnosti vzdolž atlantske in pacifične mehiške obale. Poveljniki mehiških vojnih ladij so dobili pooblastila, da smejo ustaviti in preiskati vsako tujo ladjo, ki bi se skušala približati mehiškemu obalam.

New York, 8. avg. s. »Journal American« je objavil izjave mehiškega zunanjega ministra Pagille, ki je med drugim naglasil, da se Zedinjene države čutijo varne pred slehernim vpadom in da se bo Mehika enako kakor druge južnoameriške države branila podpreti Zedinjene države, če bodo posegle v evropsko vojno. Minister Pagilla je dodal, da bi bila obrambna solidarnost ameriškega kontinenta definitivno omajana, če bi Zedinjene države pričele kako napadalno vojno.

Bruno Mussolini †

Splošno žalovanje zaradi tragične smrti letalskega junaka

Pisa, 8. avg. s. Snoči ob 19. so trupla Bruna Mussolinija, letalskega poročnika Vitalinija in podčastnika Trezzinija blagoslovili in odnesli do pogrebne avtomobila ter nato odpeljali v dvorano Fašistične pokrajinske zveze, ki je bila spremenjena v mrtvašnico. V avtomobilu so krstam s trupli pokojnikov sledili Duce, gospa Rachele, poročnik Vittorio Mussolini in Bruna Mussolinija. Nadalje Minister in Tajnik Stranke, državni podtajnik notranjega ministrstva, načelnik glavnega stana Oboroženih Sil, Ministra Farinacci in Perrone, Sandro Giuliani in druge osebnosti.

Ob poti so bile zbrane ogromne množice ljudstva. Z oken in balkonov so sipali na avtomobile s krstami cvetje. Prebivalstvo je molče izražalo svojo žalost zaradi smrti Bruna Mussolinija. Duce, gospa Rachele, Vittorio Mussolini in nevesta Bruna Mussolinija so ostali pozneje še dolgo ob krsti padlega junaka. Prvi so bili na častni straži ob krstah Tajnik stranke Sereno, državni podtajnik Buffarini, general Pricolo ter generali Riccardi, Scuro in Galbati.

Rim, 8. avg. u. Članom Velikega Fašističnega Sveta in Nacionalnega Sveta Fašistične Stranke je poslal Tajnik Stranke naslednje sporočilo:

V izpolnjevanju svoje dolžnosti je danes padel blizu Pise kapetan-pilot Bruno Mussolini. Italijanske črne srajce so blizu Duceju v tej hudi bolesi in žalosti. Vsi sedeži stranke, GIL in ostalih od Stranke odvisnih organizacij bodo izvesili zastave na pol droga do nadaljnjie odredbe.

Pogrebne svečanosti

Pisa, 8. avg. s. Žalost, v katero se je zavilo mesto Pisa ob nesrečni smrti Ducejevega sina, je dosegla danes višek. Vse mesto je bilo v črni. Velike množice ljudi so se valile proti Fašističnemu domu. Trgovine so bile zaprte. Pred Fašističnim domom je vojaštvo urejalo silni dotok množic. V teku noči so dosepele v mesto številne odlične osebnosti, da prisostvujejo pogrebu. Truplo Bruna Mussolinija je bilo popolnoma prekrto s cvetjem in obdano z nešteti venci. Med njimi so bili venci Duceja, pokojnikove matere gospe Rachele, venci vdove in drugih sorodnikov. Zlasti se je odlikoval venci Kralja in Cesarja, prestolonaslednika Umberto in vojvode Spoletskega. Tudi vsi višji zavodi Režima so poslali vence. Straža pred krsto so vzdrževali aviatični častniki vojske in milice ter skvadristi, ki so dospeli tudi iz drugih mest Italije. Ponoči je prišel k pokojniku njegov brat Vittorio in je dolgo časa ostal pred truplom. Neprestano so prihajale kropit množice ljudi iz mesta in iz bližnje in daljne okolice. Tako je prebivalstvo s svojo ganljivo pozornostjo in globoko žalostjo pokazalo najiskrenejše sočustvovanje z nesrečo, ki je zadela Duceja in domovino.

Ob 8.45 je dospel skupaj s sorodniki Duce v dvorano, kjer je ležal Bruno. Ob istem času je dospel tudi pisanski nadškof msgr. Vettori s spremstvom usmiljenih bratov, da izvrši slovesni blagoslov trupla. Duce je stal dolgo in tužno pred krsto, kjer je ležalo truplo njegovega ljubljenečega sina, čigar mladeniški, smehljajoči obraz so obsevale sveče. Ducejev resnobno zamišljen obraz je izražal ganljivi ponos njegove neizmerno bolesi. Na dano znamenje so letalski častniki in skvadristi spoštljivo dvignili krsto z ostanke svojega slavnega tovariša. Mati, vdova, sestra in drugi sorodniki so stopili ob stran, da so lahko odnesli rakev, nakar so se pridružili Duceju na poslednji poti, ki se je začela vedno bolj razvijati v tužno in veličastno manifestacijo za junaškega Bruna Mussolinija. Med zastopniki italijanskih oblasti so bili Tajnik Stranke, Ministri-podtajniki, Senatorji, nacionalni svetniki, člani Italijanske Akademije, visoki častniki celotne oborožene sile. Opaziti je bilo tudi nemške vojaške dostojanstvenike, ki so tudi ob tej turobni priliki pokazali solidarnost osi.

Ko se je sprevod pomikal po ulici, je prebivalstvo obspavalo s cvetjem krsto svojega ljubljenečega. Za mrtvaškim vozom je prva korakala vdova z užaloščeno materjo Donno Rachele in s pokojnikovo sestro grafico Eddo Clano, nato sta sledila Duce in pokojnikov brat Vittorio, za njima pa ostali sorodniki. Zunanji minister grof Ciano se zaradi bolelosti ni mogel udeležiti pogreba. Ogromne množice ljudstva so tvorile špalir ob cestah. Mnogi ljudje so jokali ob žalosti. Vojaške čete in čete mladinskih organizacij so prezentirale orožje, ko se je pomikal mimo njih voz s krsto. Zastave in prapori so se sklanjali v počastitev pokojnika. Sprevod se je pomikal po Via San Martino in zavl in cestu Vittorio Emanuele. Posebno se je izkazala z izrazi svoje bolesi mladina. Delavci so v velikih trumah in s svojimi rodbinami počastili pogreb Ducejevega sina, preden so krenili na delo v tovarne. Pogreb je zavl in železniško postajo, kjer so letalski častniki še enkrat izkazali pokojniku vojaške časti. Ko so prenesli krsto z mrtvaškega voza, je Tajnik Stranke vzkliknil z močnim glasom: »Tovariši, atlantski kapetan pilot Bruno Mussolini!« Tu je, »so odgovorili z globoko ganjenim glasom predstavitelji oblasti in ljudstvo. Med tem ko je godba igrala Giovinezze, so prenesli v trobojnico zavito krsto skozi salon v železniški vagon, da jo prepeljejo z vlakom v Forlì. Duhovništvo je opravilo poslednje molitve in ob 9.45 minut je vlak s smrtnimi ostanke Bruna Mussolinija od-

peljal proti domačemu kraju Mussolinijevega rodu.

General Cavallero Duceju

RIM, 8. avg. s. General Cavallero, načelnik generalnega štaba, je poslal Duceju tole brzojavko:

»Duce! Oborožene sile čutijo globoko žalost, ki je zadela Vaše očetovsko srce. Spominjajo se, da je bil Bruno najmlajši pilot v Afriki in na španskem, kjer si je v trdem boju pridobil visoka znamenja svoje hrabrosti, dalje, da je bil drzen pionir v cilju osvajanja Atlantika in strasten ljubitelj tistega svojega orožja, za katerega je sedaj velikuodno dal življenje.

Naše sožalje, Duce, je polno trde bolesti, a tudi močnega ponosa s to veliko žrtvijo, ki podžiga z vedno večjo lučjo naš nezadržani pohod k zmagi, pohod, ki ga Vi vodite. — Cavallero.

Sožalne izjave

Tirana, 8. avg. s. Vest o smrti Bruna Mussolinija, ki je bila razglašena po radiu, se je naglo razširila po vsej Albaniji že v včerajšnjih popoldanskih urah. Na ime Bruna Mussolinija je navezan spomin na sijajne podvige v miru in vojni. Okoliščina, da je padel, ko je preizkušal novo letalo, ki bi ga bilo moralo povesti do novih uspehov v vojni, je povzročila še večjo in še globljo žalost v vsem albanskem ljudstvu, ki je cenilo človeške sposobnosti, junaštvo in vrline Bruna Mussolinija. Državni namestnik in ministrski predsednik sta poslala Duceju in grofu Ciano sožalne brzojavki.

Berlin, 8. avg. u. Nemški tisk je že snoči objavil vest o smrti Bruna Mussolinija. »Deutsche Allgemeine Zeitung« je poveljevala velika dejanja padlega letalskega junaka, ki jih je dovršil v Afriki, Španiji, Albaniji, Grčiji in v Egiptu. Bruno Mussolini si je pridobil velike simpatije tudi po Nemčiji, ko je potoval po njej.

Nemške oblasti izražajo svoje veliko sočutje spriču žalosti, ki je doletela Duceja. Vsi izražajo prepričanje, da bo silni značaj Duceja premagal tudi to hudo preizkušnjo, čeprav mu bo srce krvavelo.

Madrid, 8. avg. d. O priliki tragične smrti sina italijanskega Duceja sta španski vodja general Franco in zunanji minister Serrano Suer brzojavno izjavila Mussoliniju svoje sožalje.

New York, 8. avg. d. Vsi newyorški listi so v svojih včerajšnjih popoldanskih izdajah pod velikanskimi naslovi objavili vest o tragični smrti Mussolinijevega sina Bruna. Poleg uradne italijanske vesti so ameriški listi priobčili tudi obširne življenjepisne pokojnika.

(Glej tudi poročilo na 4. strani)

Letalski boji na zapadu

Stockholm, 8. avg. d. Nemško letalstvo je v četrtke zvečer prodrl preko severovzhodne škotske obale ter je bombardiralo neko škotsko mesto. Druga nemška letala so metala bombe v obalnem pasu vzhodne Anglije. V škotskem mestu, čigar ime doslej ni bilo objavljeno, je bilo po angleškem poročilu več poslopj poškodovanih in je bilo pri tej priliki tudi večje število človeških žrtev.

Angleška letala nad Berlinom

Berlin, 8. avg. (DNB). V noči na petek so angleška letala priletela nad zapadno Nemčijo. Kakor je bilo davi objavljeno, s merodajne strani v Berlinu, je manjše število britanskih letal to noč prodrla tudi do Berlina. Angleška letala so na nemško prestolnico vrgla manjše število rušilnih bomb, ki so povzročile škodo v stanovanjskih okrajih. Med civilnim prebivalstvom je bilo manjše število izgub.

Angleške izgube v Grčiji in na Kreti

Stockholm, 8. avg. (DNB). Med včerajšnjo debato v angleški spodnji zbornici je vojni minister David Morgesson objavil definitivne številke o britanskih izgubah v Grčiji in na otoku Kreti. Po poročilu britanskega vojnega ministra naj bi bilo na Grškem »ob pričetku nemške akcije« 57.757 angleških vojakov. Od tega števila je bilo po neuspešni obrambi 44.865 vojakov evakuiranih. Kakor navaja nadalje poročilo, angleškega vojnega ministra, je bilo v 57.757 mož broječi angleški vojski 24.100 pravih Angležev, izmed katerih jih je bilo 16.442 evakuiranih. V sestavi britanske vojske v Grčiji je bilo nadalje 17.125 Avstralcev, izmed katerih jih je bilo 14.157 evakuiranih. Nadalje je bilo v Grčiji v sestavi britanskih sil 16.532 Novozelancev, ki jih je uspelo evakuirati 14.268.

Na Kreti so štele britanske vojsne sile 27.550 mož, ki so jih po neugodni zaključitvi borbe 14.580 prepeljali zopet z otoka. Britanske vojsne sile na Kreti so bile po izjavi britanskega vojnega ministra takole sestavljene: 14.000 je bilo Angležev, ki so jih 7130 evakuirali, 6450 Avstralcev (2890 evakuiranih), 7100 Novozelancev (4560 evakuiranih).

Japonska in Rusija

Demilitarizacija Vladivostoka in področja ob mandžurski meji — Gospodarske koncesije v Sibiriji in na Sahalinu

Sanghaj, 8. avg. u. V tujakšnih diplomatskih krogih se širijo vesti, da je Japonska postavila Sovjetski zvezi naslednje zahteve:

1. Demilitarizacija Vladivostoka in ustanovitve posebnega demilitariziranega področja vzdolž vse mandžurske meje.
2. Gospodarska eksploatacija vzhodne Sibirije v obliki posebnih koncesij.
3. Ruska jarmstva, da moskovska vlada Zedinjenim državam ne bo odstopila oporišče na ruskem ozemlju.

4. Nove ruske koncesije na Sahalinu. Kar se tiče ruskega stališča do teh zahtev, so mnenja različna. Edenove in Cordell Hullove izjave kažejo, da Angličani in Američani ne nameravajo dopustiti vojaške, pač pa bi v danem primeru pristali na gospodarsko penetracijo Japoncev v Siamu. Če bi Japonci hoteli z vojaškimi silami zasesti morsko ožino pri Kralu na Malaki, bi se sedanja kriza nedvomno zelo poostрила in bi izbruhnila vojna.

Povečana napetost na Daljnem vzhodu

Izjave zastopnika japonske vlade o trenutnem položaju

Tokio, 8. avg. d. Na današnji tiskovni konferenci je japonski vladni zastopnik Ishii izjavil, da ni samo prepričan, da japonskega naroda, ampak tudi japonske vlade same, da se sistematično nadaljuje obkoljevanje Japonske. Vladni zastopnik je izrecno naglasil:

Obkoljevanje se po vsej pravici lahko označuje kot skupna akcija držav »ABCD«: namreč Amerike, Britanije, Kitajske in Nizozemske (Duch) Vzhodne Indije.

O Sovjetski zvezi je japonski vladni zastopnik izjavil, da je ni vstrel v ta blok, »ker je stališče Rusije stvar, ki jo je treba še premostriti«.

Sključuje se na zagotovila, ki jih je nedavno podal britanski veleposlanik Craigie v Tokiju, je japonski vladni zastopnik izjavil, da ni mogoče več verjeti angleškimi zanikanjem namere o obkolitvi Japonske, dasi je Craigie izrecno izjavil, da Anglija nima nikakršnih agresivnih namenov proti Siamu. Sedanje obkoljevanje Japonske, je nadalje izjavil japonski vladni zastopnik, je istočasno vojaško, gospodarsko in politično.

Na vprašanje predstavnikov tiska, ali ima Japonska v načrtu kako skupno akcijo s Siamom, je vladni zastopnik odgovoril: Ne razpravljamo o tem!

Na nadaljnja vprašanja o odnošajih z Zedinjenimi državami je Ishii izjavil:

Ustavljeno so bili vsi odhodi japonskih ladij proti Zedinjenim državam in ni mogoče napovedovati, kdaj se utegne v tem kaj izpremeniti.

Dejal je, da je japonska trgovska ladja »Tatsuta Maru«, ki je odplula iz San Francisca, vzela direktno smer proti Japonski, ne da bi se kakor običajno ustavila

v Honolulu. Ladja je v Ameriki sicer odložila svoj tovor, kaj se bo pa z njim zgodilo, se še ne ve.

Na vprašanja, kaj je z evakuacijo japonskih manjšin iz Zedinjenih držav, je Ishii dejal, da bi se v tem pogledu sicer lahko podvzeli potrebni ukrepi, da bi se na eni strani evakuirali Japonci iz Zedinjenih držav, na drugi strani pa Američani iz Japonske, da pa bi bila taka evakuacija zvezana z velikimi težavami.

Na vprašanje, ali je mogoče pričakovati, da bodo Zedinjene države le še odobrile kake licence za izvoz svojega petroleja na Japonsko, je Ishii odgovoril negativno.

Racioniranje živil na Japonskem

Tokio, 8. avg. (Domei). V ministrstvu za kmetijstvo in gozdove izdelujejo načrt, ki bo uvedel sistem nakaznic za prehrano japonskega prebivalstva. Konsum večine glavnih živil bo znatno skrčen. Doslej so bile nakaznice uvedene samo za potrošnjo riža, dočim je veljal za potrošnjo sladkorja, olja in vina sistem posebnih izkaznic, ki ni sličen s sistemom živilskih nakaznic v drugih državah. Omejena bo tudi potrošnja sojine moke, sadja in mesa.

Ukinitev japonske plovbe v južno Afriko

Rim, 8. avg. u. Iz Tokija poročajo, da je japonska paroplovna družba »Osaka Svyosen« ukinila pomorske zveze, ki jih je vzdrževala z Južno Afriko. Vse japonske podjetja v Južni Afriki bodo prekinila svoje delovanje.

Angleški pritisk na siamsko vlado

Anglija zahteva zase nekatera siamska vojaška oporišča

Bangkok, 8. avg. s. Samska vlada je zavzela po priznanju Mandžurije zelo pozorno stališče do Velike Britanije, Zedinjenih držav in Kitajske. Zvedelo se je, da so poslanci teh treh držav v zadnjih dneh zelo ostro protestirali pri vladi v Bangkok zaradi priznanja Mandžurije.

Bangkok, 8. avg. u. Londonske vesti, da je Japonska zahtevala od Siama strateška oporišča, so tukajšnji politični krogi demantirali. Splošno prevladuje vtis, da gre za govorice, ki jih je sprožila angleška nro-paganda.

Bangkok, 8. avg. (Domei). Iz verodostojnega vira se je zvedelo, da je britanska vlada baje zahtevala od siamske vlade dovoljenje, da bi smele britanske sile uporabljati nekatera siamska vojaška oporišča. V zameno bi Velika Britanija Siamu vrnila nekatera v preteklosti izgubljena ozemlja na malajskem področju in v Birmi. Iz istega verodostojnega vira zatrjujejo, da po vkorakanju japonskih čet v Indokino postaja pritisk ameriško-angleško-kitajsko-nizozemskega bloka na siamsko vlado čim dalje huji in da si ta blok predvsem prizadeva dobiti od Siama razna vojaška oporišča.

Sanghaj, 8. avg. d. Kakor poročajo iz Bangkoka, je siamski zunanji minister v okviru parlamentarne debate izjavil, da je

Podaljšanje vojaške službe v Ameriki

Živahna debata v washingtonskem senatu

New York, 8. avg. d. Kakor poročajo iz Washingtona, je bila včerajšnja debata o podaljšanju vojaške službe v senatu izredno živahna. Demokratični senator Clark je označil vladni zakonski predlog o podaljšanju vojaške službe kot nečastno stvar, češ da skuša vlada izsiliti odobritev tega zakona z lažnim prikazovanjem obupne položaja, v katerem naj bi bile Zedinjene države. Clark je nadalje izrazil, da se mora smatrati tudi najmanjše podaljšanje vojaške službe kot prevara ameriškega prebivalstva za lanske obljube, da se ka' takega ne bo zgodilo. Clark je nato še naglasil, da je vlada v vojnem ministrstvu izdelani zakonski načrt, ki določa podaljšanje ameriškega vojaštva izven zapadne poloble, sedaj samo začasno umaknila in prepričanju, da ji bo njene zahteve uspelo tem lažje uresničiti korak za korakom.

Pri glasovanju je bil odobren s 45 glasovi proti 30 vladni zakonski načrt, da ostanejo službojoči ameriški voaki v službi za dobo nadaljnjih 18 mesecev. Ta zakonski načrt določa tudi podaljšanje vojaške službe v narodni gardi, kakor tudi podaljšanje službe za rezerviste, ki so bili vpoklicani zadnji čas v redno ameriško vojno. Izpreminjalni predlog senatorja Thomasa, da se tudi v teh edinih omeji vojaško službovanje samo za razdobje naslednjih 18 mesecev je bil sprejet s 44 glasovi proti 28. Vladi je torej uspelo doseči le nekakšno kompromisno rešitev napram njenemu prvotnemu načrtu, ki je določal, da bi morali ostati vojak v službi neomejeno dokler »traja sedanja kriza«.

Senatorja Taft in Burton sta nasprotno predlagala, da bi se smela doba vojaškega službovanja podaljšati največ za eno leto oziroma za 6 mesecev. Izpreminjeni vladni zakonski načrt o podaljšanju vojaškega službovanja bo prišel prihodnji teden v debato pred reprezentativno zbornico. V poučenih krogih sodijo, da bo debata tamkaj mnogo ostrejša, kakor pa je bila v senatu.

Dodatno k zakonskemu načrtu o podaljšanju vojaškega službovanja je senat z 39 glasovi proti 34 izglasoval dodatek k zakonu, s katerim se po preteku enomesečnega službovanja v ameriški vojski povišuje za 10 dolarjev sedanja vojaška mesečna plača, ki znaša normalno 30 dolarjev.

Washington, 8. avg. s. Zbornična manjšina je imela sejo, na kateri je bilo sklenjeno, da se bo ojačila akcija proti intervencijski politiki predsednika Roosevelta.

Roosevelt lovi ribe

New York, 8. avg. d. Snočnji listi objavljajo posebno poročilo z jachte »Potomac«, s katero križarja predsednik Roosevelt neke na Atlantskem oceanu. Poročilo ameriških listov je zopet silno redko-besedno in ne prinaša še nikake jasnosti glede ozadja tega zagonetnega Rooseveltovega potovanja. Poročilo s »Potomaca« pravi, da je Roosevelt s pomočjo radia vedno na tekočem glede mednarodnega položaja. Poročilo tudi to pot ne vsebuje niti najmanjše omenbe glede trdovratno krožnih govoric o možnosti sestanka Roosevelta in Churchilla »neke na Atlantiku«. Poročilo samo ugotavlja, da je vreme zelo lepo, ribji lov dober in da je na krovu vse zdravo. Glede kraja, kjer je sedaj »Potomac«, vlada v Washingtonu še zmerom najstrožji molk.

Berlin, 8. avg. u. V tujakšnih krogih beležijo vesti iz angleškega in ameriškega vira, da se namerava Roosevelt sestati s Churchillom, oziroma da se je z njim že sestel. Zagonetno potovanje ameriškega predsednika je dalo povod tem najbolj fantastičnim domnevam. Razumljivo je, da se je zadnjih 24 ur, ko nihče ni vedel, kje je Roosevelt, anglosaška fantazija zelo razbohotila, v nobenem primeru pa na nemške politične kroge ni napravila nobene vtisa.

Sumner Welles na dopustu

New York, 8. avg. d. Po informacijah newyorškega tiska iz Washingtona bo podtajnik ameriškega zunanjega ministr-

stva Sumner Welles najbrže nekaj dni odsoten, ker bo odpotoval baje na kratek dopust.

Zaplemba tujih ladij tudi v Južni Ameriki

New York, 8. avg. d. Kakor poročajo tujakšni listi iz Washingtona, bo ameriška vlada poslala vsem vladam drugih ameriških republik spomenico, v kateri bo predlagala, naj bi vlade vseh ameriških držav proučile možnost, kako dati na razpolago trgovini med posameznimi ameriški državami vse tuje trgovske ladje, ki so se zatele v luke južnoameriških republik. Informacije o tej ameriški spomenici izhajajo od članov medameriške posvetovalne finančne in gospodarske komisije, katere predsednik je podtajnik ameriškega zunanjega ministrstva Sumner Welles. V teh krogih se pripominjajo, da bo besedilo te spomenice vlade objavljeno še le potem, ko ga bodo proučile vse zainteresirane vlade posameznih ameriških držav.

New York, 8. avg. d. Kakor poročajo iz glavnega mesta republike Venezuele, Caracasa, je vlada v posebnem službenem komunikativni demantirala vesti, po katerih je Venezuela dovolila, da se prepuste kakšni drugi nevtralni državi vse tiste trgovinske ladje vojujočih se držav, ki so poliskale zavetja in bile nato internirane v raznih venezuelskih lukah.

Pokrajinski odbor za zaposlitev

Na podlagi svoje odredbe z dne 25. junija 1941-XIX, šteje 52, s katero je uredil povpraševanje in ponudbo dela, je Visoki komisar s posebnim odlokom poval v Pokrajinski odbor za zaposlitev naslednje osebe: a) cav. uff. Giorgia Dattia, delegata Visokega komisarija, za predsednika; b) comm. dr. Placida Lombarda, predstavnik Komisarijata za izseljevanje in kolonizacijo; c) inž. Evgena Barago, predstavnik inspekcije dela; d) Josipa Vondino, ravnatelja Borze dela; e) Zdenka Kneza, Antona Lukiča, Josipa Rebeka in dr. Franca Pavlina kot zastopnike strokovnih organizacij delodajalcev; f) Vincenca Vrankarja, Alojzija Sitarja, inž. Vincenca Koširja in Cirila Golmajerja kot zastopnike Pokrajinske delavske zveze za člane. Odbor bo imel svojo prvo sejo danes, v soboto, ob 15. v sejni dvorani Borze dela.

Vojna na Kitajskem

Tokio, 8. avg. s. Službeno je bilo objavljeno, da so večer japonski hidroplani napadli vojaške objekte v kitajski pokrajini Hunan ter odrgli mnogo ton bomb na mesta Cengso, Siantan in Čušov. V Cengši je bilo zadeto poveljništvo 9, kitajskega vojnega okrožja, v ostalih dveh mestih pa razna skladišča. Vsa japonska letala so se vrnila na svoja oporišča.

Zakasnele dobave letal Angliji

New York, 8. avg. d. Kakor poročajo agencija United Press iz Washingtona, je zvezni urad za kontrolo nad ameriško vojno proizvodnjo objavil, da se je znatno zakasnila dobava nad 100 srednjetežkih ameriških bombnikov za Veliko Britanijo in sicer zaradi nekih konstruktivnih napak na propelerjih. Ti bombniki stoje sedaj brez propelerjev, nezaščiteni na letališču letalske tovarne »Martin« v Baltimoreu. Po podatkih ameriškega produkcijskega urada je proizvodnja letal zaradi omenjenih težko ostala v mesecu juliju samo na tisti višini, ki jo je dosegla že v mesecu juniju.

New York, 8. avg. s. Službeni statistični podatki kažejo, da je bilo v juliju izdelanih v Ameriki 225 lahkih tankov in 1375 letal, med njimi le malo težkih bombnikov. Po večini so bila zgrajena letala za vezbanje. Gradnja težkih tankov se še ni pričela.

Spalna bolezen v Dakoti

New York, 8. avg. d. Kakor poročajo iz mesta Fargo v zvezni državi North Dakota, razsaja tamkaj že več tednov epidemija spalne bolezni, ki je doslej zahtevala že 60 človeških žrtve. Epidemija se je iz Severne Dakote pričela razširjati tudi že na ozemlje sosednje Južne Dakote in Minnesote. Kakor javlja agencija Associated Press, je bila v prizadete pokrajine odposlana posebna zdravstvena ekspedicija, ki naj onemogoči nadaljnje širjenje te nevarne epidemije.

Stavka v jeklarnah

New York, 8. avg. d. Iz solidarnosti do stavkujočih delavcev v ladjedelnicah in dokih v New Jersey je pričelo večerj stavkati tudi 6000 delavcev v jeklarnah »Bethlehem Steel Co.«. Policija je postavila na področje objektov tega podjetja močne straže, ki naj preprečijo morebitna sabotažna dejanja stavkujočega delavstva.

Civilna uprava v Grčiji

Rim, 8. avg. u. Službeni list je objavil razglas Duceja poveljnika operativnih sil, ki se nanaša na civilno upravo grškega pokotoka, ki so ga zasede čete višjega poveljništva oboroženih sil v Albaniji.

Švedski rekord v stafetnem teku

Goeteborg, 8. avg. d. V švedskih lahko-atletskih tekmarh za državno prvenstvo je moštvo stockholmskih gasilcev v stafetnem teku na 4x1500 m doseglo nov svetovni rekord. Celotno progo je to švedsko gasilsko moštvo preteklo v 15 minutah in 42 sekundah. Dosedanji svetovni rekord so postavili Finci l. 1939 s časom 15 minut 54 sekund in 8 desetink.

Rdeči križ noroča

Na poizvedovalni oddelček je prišlo nekaj obvestil o pogrešanost. Svoje naprosamo, da jih dvignejo v pisarni na Miklošičevi cesti 22 b.

Boškovič Ljuba, Kračan Ignacij, Mititić S. Ljubica, Savinski Hermina, Veselinović Dušan, Teran Ivan, Znidarič Anton.

Pošto naj dvignejo: Gabrovac Josip, Cesta v Mestni log št. 58, Šporn dr. Zdenko, zdravnik, Vode Angela, Cojzova 5, ali Beethovnova 9.

Svoji g. Gavriloviča Milana naj se zglašijo v svrhu informacij v naši pisarni.

Gospodarstvo

Zavarovalna stroka v Italiji

Zavarovalna stroka je v Italiji od nekdaj močno razvita. Italijanske zavarovalnice zavzemajo najodličnejše mesto v organizaciji zavarovalne stroke v Evropi, saj sega poslovno področje italijanskih zavarovalnic (zlasti tržaških) daleč preko meja Kraljevine. Iz poročila, ki ga je izdala zavarovalnica Istituto Nazionale delle Assicurazioni v Rimu (ki je javnopravna ustanova), je razvidno, da vstop Italije v vojno ni povzročil nikakih omejitev v poslovanju zavarovalnic, temveč so se zavarovalni posli celo povečali. V prvi vrsti so lani nadalje narasli posli v življenjskem zavarovanju. Lani je bilo pri tej zavarovalnici na novo sklenjenih mnogo več zavarovanj nego v prejšnjem letu in je zavarovalna vsota kapitala novih življenjskih zavarovanj lani dosegla 3761 milijonov lir, to je 23% več nego v prejšnjem letu. Tako se je nominalna vrednost polic pri tej družbi dvignila na 22 milijard lir. Na osnovi teh polic so vplačane premije lani dosegle 900 milijonov lir.

Istituto nazionale delle Assicurazioni, ki spada po obsegu poslov med največje zavarovalnice v Evropi (garancijski fond zavarovalnice je lani narasel od 5814 na 6373 milijonov lir), pušča navzlic temu še dovolj možnosti za iniciativno privatnih zavarovalnic, med katerimi sta največji obetrški zavarovalnici Assicurazioni Generali in Riunione Adriatica. Prva je imela lani v življenjskem zavarovanju od vplačanih premij 365 milijonov dohodkov (prejšnje leto 373), druga pa 232 milijonov (204).

Medtem ko odpade v življenjskem za-

varovanju večji del poslov na Istituto Nazionale delle Assicurazioni, torej na javnopravno zavarovalno ustanovo, obvladajo zasebne zavarovalnice skoro ves trg zavarovanja proti škodi. Lani so znašali premijski dohodki v elementarnem zavarovanju pri družbi Assicurazioni Generali 663 milijonov lir (prejšnje leto 613), pri družbi Riunione Adriatica 418 milijonov lir (337), pri milanski družbi L'Anonima Infortuni 122 milijonov lir (105) in pri družbi Compagnia di Assicurazione Milano 57 milijonov lir (58). Večji premijski dohodki so bili doseženi predvsem pri transportnem zavarovanju, medtem ko so se posli v požarnem zavarovanju, zavarovanju proti vplomu in v nezgodnem zavarovanju držali na stalni višini.

Tri največje zavarovalnice so imele torej lani v življenjskem zavarovanju 1500 milijonov lir premijskih dohodkov, v elementarnem zavarovanju pa so imele 4 največje zavarovalnice preko 1100 milijonov dohodkov od premij.

Gornji podatki se nanašajo le na največje italijanske zavarovalnice. Vsega pa je v Italiji 64 delniških zavarovalnih družb in 21 zavarovalnic na podlagi vzajemnosti ali na zadržni podlagi. Največji čisti dobiček je lani zabeležila zavarovalnica Istituto Nazionale, namreč 81 milijonov lir (prejšnje leto 77); družba Assicurazioni Generali je zabeležila dobiček 40 milijonov lir (38,6), družba Riunione Adriatica 12,4 milijona lir (12,2), milanska družba Compagnia di Assicurazione Milano 7,4 milijona lir (8,0) in milanska L'Anonima Infortuni 10 milijonov lir (11).

Gospodarske vesti

— Izgraditev hrvatske tekstilne industrije s sodelovanjem italijanskega kapitala. Na področju države Hrvatske je le malo sposobnih tekstilnih tvornic. Hrvatska zlasti nima razvite industrije za predelovanje volne in tudi bombažna industrija je slabo zastopana. Zato je bil te dni v Zagrebu ustanovljen konzorcij z namenom, da ustanovi nove sposobne tekstilne obrate, ki bi se ustanovili s sodelovanjem italijanske tekstilne industrije.

— Hrvatsko-nemški turistični promet. Iz Zagreba poročajo, da so bila nedavno med predstavniki hrvatske vlade in nemškega državnega gospodarskega ministrstva pogajanja glede ureditve turističnega prometa med obema državama. Pogajanja so bila v glavnem zaključena. Čeprav bo turistični sporazum šele pozneje podpisan, so posamezne določbe tega sporazuma že v veljavi. Sporazum določa, da lahko vsak potnik, ki pride iz Nemčije, potroši na Hrvatskem znesek 400 mark. Hrvatski potniki, ki potujejo v Nemčijo, pa smejo potrošiti 500 mark. Za turistični promet je zaenkrat rezerviranih 300.000 mark. Sporazum ima zaenkrat namen olajšati potovanja trgovskega značaja in vsebuje podrobne določbe glede izdaje in izkoriščanja turističnih čekov.

— Obnovljen dravski most pri Varaždinu. Iz Zagreba poročajo, da je docela obnovljen most preko Drave severno od Varaždina, ki ga je bivša jugoslovenska vojska v aprilu porušila. Most, ki je že izročen prometu, veže Medimurje s Hrvatsko.

— Pšenica za begunce v Srbiji. Iz Beograda poročajo, da je komisarijni minister za trgovino dobil od vojaškega poveljstva za Srbijo pooblastilo, da pri odkupu pšenice pobere 1% pšenice brez plačila v korist pomoči za begunce v Srbiji.

— Poštno-hranični promet na Gorenjskem. Iz Celovca poročajo, da je bil s 1. avgustom uveden na zasedenem področju Kranjske in Spodnje štajerske poštno-hranični promet.

— Pilberška rudarska družba (Bleiberger Bergwerks-Union) v Celovcu, pri kateri je večinsko udeležena Preussische Bergwerks- und Hütten A. G., objavila v svojem letnem poročilu, da se je kapaciteta rudarskih obratov v Pilberku povečala za 50 odst., med tem ko so se rudna ležišča v Zelezni kaplji izkazala kot ne-sposobna za izkoriščanje. Družba je dogradila veliko električno centralo. Po zadnji severnega dela bivše Slovenije je družba prevzela obrate svinčene rudnika v Mežicih, ki pripada družbi The Central European Mines Ltd. Pilberška rudarska družba je bila pri mežickem obratu udeležena od ustanovitve.

— 1.650.000 inozemskih delavcev v Nemčiji. Državni tajnik dr. Syrup je te dni objavil v listu »Reichsarbeitsblatt« nekaj zanimivih podatkov o zaposlitvi inozemskih delavcev v Nemčiji. Trenotno je v Nemčiji 1.650.000 inozemskih delavcev, in sicer 1.350.000 mož in 300.000 žena. Dr. Syrup je mnenja, da se Nemčija tudi po končani vojni ne bo mogla odpovedati pomoči inozemskega delavstva.

— Izseljeni Nemci iz baltičskih držav se ne bodo vrnili v staro domovino. Nemčija je lani posredovala izselitev številnih Nemcev iz baltičskih držav, ki jih je naselila v okolici Poznanja. Ker je v sedanji vojni proti Rusiji Nemčija zasedla baltičske države, so izseljeni Nemci izrazili željo, da bi se lahko vrnili v svojo staro domovino. Nemška oblast pa so, kakor poroča »Völkischer Beobachter« izseljene Nemce izrecno opozorila, da vrnitev v staro domovino ne pride v poštev. Državni namestnik Greizer je to izrecno poudaril na zborovanju voditeljev v Kutnu.

— Visoke kazni za nedovoljeno klanje v Nemčiji. Nemški listi poročajo, da je izredno sodišče v Gdanskem obsodilo nekega mesarja, ki je v zadnjem polletju brez dovoljenja zaklal 13 glav goveje živine, 30 telet in 50 svinj v skupni teži 10.000 kg in je meso pod roko prodajal po visokih cenah, obsodilo na 8 let ječe, 3000 mark globe in 10.000 mark odkodnine. Posebno sodišče v Bambergu pa je v podobnem primeru obsodilo nekega mesarja na 10 let ječe in njegovo ženo na 7 let ječe.

— Vnovčenje okupacijskih mark v Južni Srbiji in Traciji. Iz Sofije poročajo, da je nemška državna kreditna blagajna izdala poziv, po katerem naj imetniki okupacijskih mark (Reichskreditkassenscheine) v Južni Srbiji, Traciji in grški Makedoniji do 25. avgusta predložijo te marke v zame-

njava podružnicam bolgarske Narodne banke ter Agrarne in Zadržne banke. Zamenjava se vrši po uračnem tečaju. Nemške okupacijske marke so bile uradno plačilno sredstvo na tem ozemlju dokler Bolgarija ni prevzela civilne uprave. Zaradi poslovanja z okupacijskimi markami bodo po najnovejši odredbi glavne uprave državnih kreditnih blagajin nadalje poslovala nemške državne kreditne blagajne v Zagrebu, Beogradu, Sofiji, Bukarešti, Ate-nah in Solunu.

— Predlog za ustanovitev patentne centrale v Berlinu. IG Farbenindustrie dr. Knieriem je objavil v berlinskem strokovnem časopisu za zaščito industrijske svojine in za patentna vprašanja »Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht« članek, ki je vzbudil v strokovnih krogih veliko pozornost. Pisec članka se zavzema za to, da se v vsej Evropi postavijo enotni predpisi v pogledu zaštite industrijske svojine in patentov. Na tem področju obstojajo sicer mednarodne pogodbe, ki omogočajo sodelovanje med kulturnimi narodi, vendar je imela Evropa pred sedanjo vojno 30 različnih patentnih sistemov, ki so povzročali mnogo nepotrebnega dela. Po končani vojni je treba na tem področju postaviti enotna načela. Pisec je sestavil obširen predlog, po katerem naj bi bil berlinski državni patentni urad v bodoče evropska centrala za strokovno preizkušnjo predlaganih patentov, nakar bi posamezne države izdale predlagateljem patente. S tem bi odpadlo mnogo dela v posameznih državah in bi odpadla potreba, da se predlog za izstavitve patenta v vsaki državi posebej preizkusi. Pogoj za uresničenje tega načrta pa bi bil, da imajo patentni zakoni v vseh v poštev prihajajočih državah enotne določbe. V primeru sporov bi ostala kompetenca v posameznih državah, vendar predlaga pisec, da bi se zaradi enotnega postopanja ustanovila za vso Evropo tudi v tem pogledu posebna centrala kot poslednja instanca.

— Pomanjkanje vina v Franciji. Iz Vichya poročajo, da so v teku pogajanja med predstavniki francoske trgovine z vinom in predstavniki vlade glede omejitev, ki jih je treba predpisati v potrošnji vina. Lani je imela Francija zelo slabo vinsko leto, ki je dala le 40 milijonov hektolitrov vina, medtem ko pridelala Francija v dobrih letih 60 do 70 milijonov hektolitrov. Zaradi vojne se je konzum tudi povečal, dovoz alžirskega vina pa je otežkočen. Zaloge vina lahko krijejo 70% normalne potrošnje vina do nove letine in je treba potrošnjo omejiti približno za eno tretjino.

— Poštni promet z Rumunijo. Ob izbruhu vojne z Rusijo je rumunska vlada odredila, da smejo pošte v notranjem prometu in v prometu z inozemstvom sprejemati le dopisnice. Od ponedeljka pa sprejemajo pošte v Rumuniji zopet navadna in reklamirana pisma, tako v notranjem prometu, kakor v prometu z inozemstvom. Vsa pisma pa se morajo oddati na rumunskih poštah odprta.

— Indijski pridelovalci jute v težkočah. Med tem ko je ob izbruhu vojne nastopila izredno ugodna konjunktura na svetovnem trgu za juto (spričo velikega povpraševanja po juti za izdelovanje vreč za pesek, ki se rabijo pri delih za obrambo pred zračnimi napadi) so že lani cene pričele hudo popuščati, ker je postal evropski trg za nakup jute zaprt in so nastopile tudi težkoče pri prekomorskem prevozu te važne tekstilne surovine. Zato so prišli pridelovalci jute v Indiji v velike težkoče. Indijska vlada je bila primorana odrediti poseben davek za stabilizacijo cene jute.

— Enostavnejši način preračunavanja dinarjev v lire. Običajno se dinarji v lire preračunajo tako, da se znesek v dinarjih pomnoži z 38 in deli s 100. V praksi pa se je izkazalo, da je račun lažji, če se dinarski znesek pomnoži s 40 in se odstotke dinarski znesek pomnožen z dve, potem pa rezultat deli s 100. Ta način že mnogi uporabljajo. Pri računu se postopa tako, da se znesek v dinarjih pomnoži najprej z 2; dobljeni znesek se ponovno pomnoži z 2 in novo dobljeni znesek napiše nad zneskom, ki smo ga dobili pri množitvi z 2, in sicer pomaknemo za eno mesto na levo. Če hočemo pretvoriti 150 din v lire, je račun torej naslednji:

600
— 300
300
57.00

Znesku 150 din ustreza torej znesek 57 lir.

Visoki Komisar v velikih industrijskih podjetjih

Eksc. Visoki Komisar govori zbranim delavstvu in uradnikom v tovarni »Saturnus«. — Desno: Visoki gost se po ogledu tovarniških naprav papirnice v Vevčah razgovarja z delavskimi zaupniki

Regulacijo Malega grabna nadaljujejo

Doslej so uredili na dolžino okrog 2000 metrov struge in brežin — Razgled po Mestnem logu

Ze med poglavitno strugo v Ljubljani so pričeli poleg Gradaščice tudi z obnovitvenimi deli njenega vzporednega pritoka Malega grabna okrog leta 1931, ko so prišli z regulacijo od izliva tega potoka 800 metrov daleč. Za nadaljnje delo je Terenska tehnična sekcija določila, da ga izvede v etapah, in sicer je bila prva regulacija Malega grabna v izmeri 600 metrov uspešno končana poleti 1936 od mosta pri Koscu na koncu Opekarske ceste iz kredita bednostnega sklada. Z novim proračunskim letom je takoj sledila druga etapa v enaki razdalji.

Stara struga Malega grabna se je tod vila v precejšnjih vijugah na desno in na levo. Bila je neenakomerno poglabljena in na več krajih z naplavinami visoko zasuta. Če kune nagradenih plasti črne zemlje so morali tu in tam prelaziti in na nasprotni strani obrežje razširiti. Po načrtu so morali delavci tod kopati novo ravno strugo, ki je presekala obe vijugi. Izkopano gradivo so izvažali v staro stransko strugo, da so jo zasuli in izravnali. Do vrha naložene železne vozničke, kakršne so uporabljali pri regulaciji Ljubljane, so odvažali s konjsko vprego. Bil je skoraj izključno sviz ali mivka, kakor jo imenujejo Trnovčani. Zato delo ni zahtevalo preveč napora. Za prehod preko struge sta bila zgrajena dva zasilna mostička, ki sta služila delavcem in voznikom.

Dne 11. julija letos so spričo naklonjenosti Eksc. Visokega komisarja znova pričeli z regulacijo Malega grabna pod vodstvom inž. Kneza v razdalji enega kilometra. Zaenkrat je zaposlenih 67 mladih, dela voljni moči, najeli pa bodo še nekaj zidarjev in kamnosekov za gradnjo kamnite spodnje brežine. Uslužbeni so s plačo po 2,65 lir na uro, kvalificirani delavci pa dobijo po 3,42 lir na uro. Poslali jih je borba za dela. Najprej so zgradili čez strugo, ki se tod v ostri vijugi spenja tik Ceste dveh cesarjev, leseni most, dva metra širok, na katerem so izpeljane tirnice za prevažanje materiala in za prehod čez široki strugini premer. S ceste na nasprotni strani se čuje živahno pritrjevanje tirnic na okroglo prago in vstavljanje ter polaganje tirnic na prago, ki bo držala čez travniško površino od izkopa na novo usmerjene struge Malega grabna. Delavci so tod zaposleni s posnemanjem travniške ruše, ki jo v dolgi vrsti lepo zlagajo na kupe Ruša bo uporabljena pozneje za oblogo zgornjega brežinskega sveta.

Spodnji del brežin bodo obložili s pedesetimi kamnom. Navozili ga bodo s Spice po Cesti dveh cesarjev, ki je pravkar precej nasuta z debelejšimi gramozom in ga ravna veliki mestni valjar. V prejšnjih oddelkih so urejali vodne brežine tako, da

so obložili v protje zavite debele svaljke ali »fasišne« (tudi »tonjače« — strokovno ime zanje — imenovane), spodnje izmed njih pa so zvezali s palec debelo žico, kar je držalo vso težo strmih brežin. Zdajšnjemu času primerno bodo namesto železnih žic, ki jih zelo pogrešamo, obložili ves spodnji breg z debelimi kamnitimi skladi. Nato bodo na začetnem mestu izkopali naravnost tekočo strugo, dočim bodo zdajšnji rokav, ki se močno zajeda proti Cesti dveh cesarjev, z izkopanim materialom zasuli in tako pridobili mnogo rodovitnega sveta. Na tem odseku imajo še dva taka rokava, ki zelo ovirata pravilni odtok rotoka. Zlasti kadar nastopi dolgotrajno deževje. Tudi tega bodo zavravali in tako usmerili Mali graben v hitrejši tok. Z vztrajnim nanosom in načrtnim delom unajo da bo premagane vse ovire v sedmih ali osmih mesecih, če bo seveda dovoljevalo ugodno vreme.

Marsikateri sprejema željni Ljubljčan naj bi se potrudil v ta preleti kotiček razvijajoče se Ljubljane. Ondi bo užival idilično tišino, sonca in sence in dovolj, okrog in okrog pa se v prekrasnih naravi kažejo obrisi mnogo obetajoče bodočnosti našega mesta.

Letalske zveze Berlina z Balkanom

V petih urah prispe potnik iz Beograda v Berlin

Berlin, 8. avgusta. Berlin se je po zasedbi južnovzhodnih držav naglo zvezel z njihovimi glavnimi mesti. Glavna letalska zveza drži preko Dunaja in Budimpešte do Beograda, od tod dalje v Sofijo, v Solun in Atene. Na Dunaju se odcepi stranska linija čez Gradec v Zagreb in Sarajevo, v Budimpešti pa stranska linija v Bukarešto, ki je potem dalje zvezana s Sofijo. Kdor torej danes potuje iz Berlina na jugovzhod, se mu ni treba cijeziti na dolgo po železnici, dasi je tudi železniška zveza znatno izboljšana. Če zvečer sedeš v Berlinu v brzovlak, si naslednje jutro ob 9. na Dunaju, nekaj ur potem dobiš zvezo proti Beogradu, kamor prispeš naslednje jutro. Od Berlina do Beograda je z vlakom kakih 40 ur potovanja.

Vse drugače je z letalom. Nemško civilno letalstvo (Lufthansa) je že pred sedanjo vojno imelo svojo postojanko na letališču v Zemunu. Zdaj je seveda zveza še izboljšana. Polet iz Berlina čez Beograd do Aten traja z vmesnimi postanki vred 10 ur in 40 minut, samo od Berlina pa 5 ur in 25 minut. Kdor hoče poleteti iz Berlina v Beograd ali iz Beograda v Atene, se mora prijaviti najmanj štiri dni pred poletom, ker so pač zaradi vojne različne

Ozemlje ob obeh visoko napetih bregovih Malega grabna se spušta do nižjega zemljišča ob Gradaščici in v Rakovi jelsi, kakor to zatrjuje domači zgodovinar pok. župnik Ivan Vrhovnik. Imenuje se na kratko Mestni log, ki je bil nekaj zaraščen s samimi velikimi in starimi hrasti. V njem so se pasli prašiči, ki so se redili ob žolodu, dalje zlasti koze in pa tudi druga živanja. S koncem petnajstega stoletja so v vojnih časih, kakor omenja Valvazor, posekali mnogo hrastov za utrditev mesta in Gradu proti Turkom. Tudi hud potres pred 250 leti je izruval v Mestnem logu orjaške hraste in povzročil zemeljske razpoke. Mestna občina je kot lastnica Mestnega loga tudi potrebovala mnogo lesa zase. Z drvmi iz Mestnega loga so se zalagali tudi Ljubljčan. Na novo zasajena drevesa na tankaj nikakor niso hotela uspevati. L. 1790. je Mestni log s svojo drevesno goščo segal na jugu od Malega grabna skoraj do trnovske cerkve in je daljal zavetišče raznovrstni divjadi. Velik lov na race so priredili l. 1821 za časa kongresa in sta se ga udeležila avstrijski cesar Franc in ruski car Aleksander. V spomin na kongres stoji še »cesarska utar« na koncu ceste.

Naseljevanje prodira polagoma tudi v Mestni log. V njem je zrastle že več sto hiš in hišic. V tem odročnem delu Ljubljane se je naselil najskromnejši živel mestnega prebivalstva.

težave, naval na potniška letala pa je vedno zelo velik. Pri vsem tem pa vožnja ni predraga. Za polet od Beograda do Berlina plača potnik 135 mark, če pa vzameš tudi karto za povratek, imaš 20 odstotkov popusta. Vožnja te torej velja sem in tja 243 mark. Če preračunaš, sprevidiš, da železniška vožnja v drugem razredu spalnega vagona ni dosti cenejša.

Na črti iz Beograda do Berlina obratuje letalo »Douglas« DC III, ki lahko prevaža 21 potnikov. Na progi od Beograda do Aten in obratno pa obratuje dobro znano letalo »Yu 52«, ki ima 14 sedežev. Ugodnosti letalskih zvez so očitne. Kdor zjutraj zajtrkuje v Berlinu in se odpravi z letalom ob 7.40, lahko kmalu popoldne že sede v Beogradu ali v Zemunu h kosilu, kajti v normalnih razmerah pristane letalo ob 13. uri v Zemunu. Med letališčem in Beogradom se ni avtobusne zveze. Zatorej se mora potnik sam potruditi, da pride čez Savo po zasilnem mostu, ki pa je od 12.30 do 15. zaprt. V kratkem bo zveza med letališčem in Beogradom spet vzpostavljena. »Lufthansa« je skupno z upravo nemških državnih železnic zasedla poslovne prostore prejšnjega Aeroputa v ulici Kneza Mihajla.

Velik zarotniški proces v Sofiji

Obširna obtožnica zoper dr. Dimitrova in vrsto pajdašev

Sofija, 8. avgusta. Državni tožilec pri okrožnem sodišču v Sofiji je sestavil obširno obtožnico, na kateri je kot prvi krivec zabeležen dr. Jurij M. Dimitrov, sledi pa vrsta njegovih pajdašev. Obtoženi so zarote zoper državo, vohunstva v prid Angliji in bivši Jugoslaviji in prevratnega poizkusa v Bolgariji. Vsega skupaj je obtoženih 35 oseb in državni tožilec zahteva za vse smrt na visli. Izmed inozemcev so obtoženi: Norman James Davis, star 28 let, doma iz Nove Zelandije; dalje Dušan Petković, star 42 let, doma iz Beograda, bivši uradnik jugoslovanskega poslanstva v Sofiji, Milivoj Nenadović, 35 let star, iz Beograda, Dragavon Zepić, 34 let star, iz Zagreba

in Vladimir Sokolović, bivši uradnik jugoslovanskega poslanstva. Obtožnica navaja:

Od leta 1934 dalje se je voditelj razpuščene bolgarske zemljoradniške zveze »Pladne« pokojnega Aleksandra Stambolijskega, dr. Jurij Dimitrov stavil v zvezo z nedopuščenim komunistično stranko in je, podpiran s srbskim denarjem, začel neprekinjeno zarotniško delovanje. V njegovem dnevniku so se našli zapiski, po katerih so jasni njegovi politični nazor in nameni, vsi naperjeni k temu, da bi se bolgarski narod boljševiziral. Obtožnica trdi, da je bil Dimitrov docela orodje v srbskih rokah. Bil je točno obveščen o načrtih zoper Bolgarijo in je organiziral

Breskve

Dokler Boštjan ni bil diplomiran pravnik, si je predstavljal življenje v lepši luči: vrata v srečo in zadovoljstvo se mu bodo malo širše odprla, dobil bo službo in vsaj skromno plačo in njegova revščina se bo ublažila. V bližnji bodočnosti je tudi že videl uteljeno svojo dušo, ki je tako močno hrepenela po glasbi. Ko mu je predsednik izpitne komisije izročil zadnje izpizvečilo, je začutil občutek velike sreče. Izpremenil pa se mu je v občutek zapuščenosti, ki je stopal sam po starinskih hodnikih univerze. Potekah so dnevi, vročina je pritiskala. V črni, edini obleki se je Boštjan potikal po prašnih cestah. Službe ni dobil, denarja tudi ne. Niti toliko, da bi mogel zaprositi za brezplačno prakso na sodišču. Šram ga je že bilo pred svojimi dobrimi, a ne bogatimi najbližjimi, ki so mu vedno radi pomagali. In tako je po cestah iskal izhoda.

Pot mu je curljal po životu. Boštjan je ogledoval ljudi v svetlih, lahkih oblekah. Pot ga je zanesla daleč, tja do Save. Sezul si je čevlje, iz katerih je narava sama ustvarila poltne sandale. Prah se je usul iz njih. Ko je pomohil umazane, sive noge v Savo, si je oddahnil. Modro zelena reka se je z rahlim šumom valila mimo belega kamenja in zelenega grmovja. Ob robu so valovile bleščeče gore. Tja so uhajale njegove misli. Strmel je v to krajost in poslušal. Slisal je govorbo, od najpogostejših, najtišjih, žalostnih akordov do najbučnej-

ših, najveselejših. Kakor misli na Boga v nesreči, se je Boštjan spomnil svojega dekleta. Ljubek cvet v pomladnem vetru, angel, ki nosi ljudem mir.

Napravil se je na pot. Srečal je spet znanca, ustavljali so se ob njem mu čestitali k diplomji in vsakdo ga je vprašal po promociji. Šel je dalje. Srečal je tovariša, jahajočega na konju: »Bravo, Boštjan, dobro si se odrezal!« »Kaj jaz — ti, kaj si dvakrat na konju?« »Uliha! — je ploha. Boštjan se je ustavil tesno ob hiši. Sladki vonj pečenega kruha se je vil iz pekarne. Boštjan je segel v žep. Nekaj denarjev — za vsak primer! V žolodu je bilo tesno, vonj ga je dražil, vendar je Boštjan prinesel denar nazaj v žep. Nebo se je jasnilo, sive mrene so izginate, izza njih je rahlo zavelo.

Boštjanu so se ustavile oči v velikem oknu prodajalne, na smehljajočih se sočnih breskvah. To bo za njegovo srečo! Kupil jih je. Htel je svojemu dekletu naproti.

Ne ve, da jo danes obišče. Prijetno jo bo presenetil.

Šel je skozi park in se stisnil na zadnjo klop, obkrobljeno z gostim grmovjem. Tu mimo bo prišla pa jo prestrže, da mu bo preplašena segla v roko.

Zmračilo se je. Park je oživel. Boštjanu se je že zdelo, da je prišel prepozno, ko jo je nenadoma začutil v bližini. Njen glas! Skozi ozko odprtino v grmovju je pogledal. Vedno bliže je šla, toda ne sama. Spremljal jo je njegov prijatelj, tudi diplomirani pravnik, le bogatejši od njega.

zarotniško družbo, katere naloga naj bi bila odpraviti bolgarsko ustavo, porušiti sedanji družabni red, prilastiti si vso oblast in pripraviti vse potrebno za vkorakanje tujih čet. Sabotažna dejanja naj bi poslužila temu namenu. Glavni udar naj bi se bil izvršil v noči od 12. na 13. aprila 1941.

Dr. Dimitrov pa je tudi dobil strelivo od Normana Davisa in od nekega drugega neznanega agenta pri angleškem poslanstvu, ki je stanoval neprijavljeno pri tajniku angleškega vojnega atašeya, polkovnika Aleksandra Rossa. Dr. Dimitrov je strelivo takoj po prevzemu razdelil med svoje tovariše. Skrivnostni angleški agent je enega izmed zarotnikov, Antona Velčeva, podrobneje poučeval, kako se strelivo uporablja, in ga je imenoval za tehničnega vodjo atentatov z razstrelivi. Dne 10. februarja se je zgodil prvi velik atentat: dolg tovorni vlak s 40 vagonskimi cisternami, polnimi rumunskega bencina, namenjenega v Nemčijo, je eksplodiral in docela zgorel. Deset železničarjev je pri tej nesreči izdihnilo v plamenih. H koncu februarja je bil v poslednjem trenutku preprečen poizkus, da bi bili zarotniki pognali v zrak nekaj velik vodovod. Pri razkritju tega naklepa je policija našla velike množine razstreliva. V začetku aprila pa je bil v Stari Zagori preprečen

načrt za napad na tam bivajoče nemške čete.

Ze proti koncu marca je dr. Jurij Dimitrov zbežal s pomočjo angleškega poslanstva v Jugoslavijo. Tu je kot generalni tajnik stranke pokojnega Aleksandra Stambolijskega izdal manifest na bolgarski narod, pozivajoč h takojšnjemu splošnemu uporu zoper vlado. Na letaku je bil polno žalitev bolgarske kralja in psovok zoper vlado, zoper vodilne bolgarske politike, zoper nemško vojsko in zoper sedanji družabni red. Dr. Dimitrov je uredil skrivno kurirsko službo med Bolgarijo in Jugoslavijo, za kar je dobival sredstva na angleškem poslanstvu in pri beograjski vladi.

Kakor se glasi najnovejšo poročilo s pristojnega mesta, bo velika razprava zoper upornike uvedena v sепtembru. Vsi obtoženi inozemci prebivajo na tujem in jih bolgarska sodna in policijska oblastva ne morejo doseči. Ker so pripadali tujim poslanstvom, pač zavoljo eksteritorialnosti niso mogli biti aretirani. Tudi glavnemu obtožencu dr. Juriju Dimitrovu se je pravčasno posrečilo pobegeti iz Beograda in je zdaj nekje na varnem. Pač pa za vrsto drugih obtožencev ni dosti izvedov, da bi se mogli razbremeniti. Razpravo pričakujejo v Sofiji z izredno pozornostjo.

Zaščita otrok in mater v Italiji

Našima člankoma, ki smo ju pred dnevi objavili o zaščiti materinstva in otrok v Italiji, naj sledi še nekaj poučnih podatkov, ki morajo živo zanimati tudi vse naše matere.

Poročali smo, da je skrbstvo za matere in otroke osredotočeno v posebnih patronatnih odborih pod vodstvom in nadzorom države. Patronatni odbori, ki delujejo v vseh italijanskih pokrajinah, po posebnih poteh oskrbujejo podatke o družinah in izročajo s strani zdravnikov priporočene matere v materinska zavetišča, otroke v najnežnejši starosti pa v otroške jasli. Naloge patronatnih odborov pa so še dalekosežnejše: materam in otrokom posredujejo potrebna zdravila, opravljajo potrebne ukrepe, da bi se priznani nezakonjski otroci in da bi se divja razmerja spremenila v civilne zakone, po potrebi pa tudi uvajajo postopke proti očetu za alimentacijo. Razen tega skrbijo odbor za zaposlitev brezposelnih mater in neprekinjenih ljenih dečkov, ki so izpolnili štirinajsto leto. Vrsi pa tudi nadzorstvo nad vsemi ustanovami, tvojnicami in podjetji vseh vrst z namenom, da zaščiti noseče in doječe matere. Razen tega sporoča pokrajinskim društvom primere, ko je treba izročiti nosečo ženo v bolnišnico ali poročnišnico, da bi tako imela primerno okolje in potrebno nego ob porodu. Odbor tudi poskrbi, da se spravijo abnormalni ali h kakšni boleznim nagnjeni otroci pa tudi zanemarjene in zapuščene sirote v posebne zavode. Nadalje poskrbi tudi za dodelitev prehrane potrebnim otrokom v zavodih in solah, čuva v zavodih in pri družinah shranjene otroke in ne preneha čuvati nad tistimi otroki, ki so bili po dosegu gotove dobe odpušteni iz zavodov. Poskrbi jim tudi za zaposlitev. Končno poskrbi tudi za brezplačno pravno zaščito mladoletnim, ki so se kakorkoli pregrešili proti zakonom.

Čim so bili kdaj sprejeti v oskrbo, morejo mat. in otrok uživati vso dobrotljivost in skrbstvo zaščite, kakor si jo je le možno zamisliti.

Treba je pripomniti, da se v primaru prošnje za skrbstvo nikakor ni treba izkazati s takšno revščino, ki se kaže v popolnem pomanjkanju vsega potrebnega. Zadoštuje je, da materi ali otroku v zapuščenosti in pomanjkanju ne zadostujejo viri, to se pravi, da jima manjka človek, ki je v stanju in je voljan nuditi jima potrebno oporo. Razen tega ima mati pravico do sprejema v bolnišnico ali poročnišnico in sicer na stroške zaščite ali občine ne le tedaj, če je brez strehe temveč tudi tedaj, če njeno prebivališče tik pred porodom ni primerno njeni nosečnosti.

Patronatni odbori oskrbujejo, kakor smo že omenili, otroške jasli za otroke od rojstva do izpolnjenega tretjega leta, zlasti v industrijskih okrajih, kjer so zaposlene ženske. Imajo pa tudi domove za matere od šestega meseca nosečnosti dalje in za čas dojenja do izpolnjenega sedmega meseca po porodu za doječe matere. Zdravniški specialisti vodijo tudi porodne posvetovalnice in posvetovalnice za otroško nego, kjer si morejo matere vsak čas poiskati nasvete.

Omembe vredno je, da je pomoč na domu dovoljena le v takšnih neizbežnih primerih in oblikah, ki z večjo gotovostjo dovoljujejo doseči tisti namen, ki ga zasledujejo od skrbstva nudena sredstva. Skrbstvo nad materami in otroki se po možnosti tudi ogiblje dajati denarna sredstva — z izjemo nagrad za zakone in stroškov s

prehrano dojenčkov, če matere ne morejo same doiti in urediti svojih otrok.

Pomoč pa ima le časovno omejen značaj in sicer zato, da bi se nižji stanovi ne sramotili in da bi se v njih razvila zavest osebnega dostojanstva. Ta pomoč je le zato, da bi se izpolnile praznine in da bi se odpravilo trenutno pomanjkanje.

Pregled dela, ki ga je nacionalna zaščita mater in otrok že opravila, nam vsekakor pokaže, da je bilo na tem polju marsikaj že storjenega, zlasti, če upoštevamo, da so bila prva leta delovanja te ustanove posvečena skoraj izključno izgraditvi njenih osnov, da bi sploh mogla delovati tako, kakor so si zamislili njeni ustanovitelji.

Uspeh zaščite je bil predvsem v tem, da je vsekakor moralo močno pasti število umrljivosti v splošnem, še celo pa med otroki. Splošna umrljivost, ki je v letu 1922. znašala 17.71 na tisoč prebivalcev, se je v zadnjih letih znižala na 16.

V letu 1934. je zaščita na vse v naših člankih omenjene načine nudila svojo pomoč 1.200.000 osebam in uredila v samem tem letu 8.535 novih posvetovalnic za noseče in otroško zdravljenje, otroške jasli, domove za matere in postaje za razdelitev mleka.

Skupno je ta ustanova od 1. 1926. do 1935. nudila pomoč 7.500.000 osebam.

Življenje v Kočevju

Kočevje, 6. avgusta. V prijaznem mestecu ob Rlinji je tudi v letošnjem poletju živahno. Prednjači predvsem trgovina z rezanim lesom in drvmi. Številne žage v mestu in na deželi so v polnem obratu. Tudi na Rudniku se je delo zelo povečalo. Voz za vozom se polni s črnim diamantom.

Žitna in sadna letina, kakor tudi ostali poljski pridejki kažejo prav zadovoljivo. Veselo je pogledati sadno drevje, predvsem jablane, ki se šibijo pod težo izredno lepo razvitih plodov.

Po skrajno nagajivem vremenu minulega tedna je bila zadnja nedelja sončna. Lep poletni dan je izvalil meščane v bližnjo okolico, da so se zvečer zadovoljni in ožgani obrazov vračali domov.

Še nekaj drobnih vesti. — Notar Tone Lovšin je preselil svoje pisarniške prostore v hišo Natalije Hönnigmannove. V mestnem kopališču je posebno ob popoldnevih polno kopalcev, ki uživajo blagodat sončnih žarkov in vode. Tu so našli svoj kotiček tudi kočevski šahisti. Da si ohladijo jezo nad izgubljenjo partijo, se prekucajajo v vodo in nato z novo ter mokro svežostjo obnavljajo kraljevo igro. Mestna občina namerava baje izpolniti nekatere naprave na kopališkem prostoru, kar bo gotovo še povečalo število kopalcev. Prenovljena notranjost Auerspergovega gradu napravila prijeten vtis. Zelo učinkovito je preurejeno dvorišče te srednjeveške stavbe, ki jo krasijo številna stebrišča. Janko Lozar dogotavlja druge nadstropje svoje trgovske hiše, v okras sredine mesta pa je modernizirano poslopje trdnje »Krekor«. Razveseljivo se je uredila prodaja mesa v središču mesta, kjer je začel obratovati poleg mesarja Zdravjeta tudi Rude Pirc. S tem je odpravljeno dolgotrajno čakanje v veliko zadovoljstvo naših gospodinj. Pohvalno zaposlitev v počitnicah so našli nekateri srednješolci. Priložnostni zaslužek z nakladanjem lesa in čreslovanje na železniki postaji bo dobrodošlo prispevek za številne šolske potrebščine v novem šolskem letu.

Rokc ji je ovijal okrog telesa in jo stiskal k sebi.

Tesno ob grmovju sta se ustavila. Go-reče ji je šepetala. »Vem, da me imaš rada, drugače me ne bi niti počakala.«

Veselo se mu je nasmejala. Naglo sta se poljubila. Pctem sta šla mimo.

Nista ga opazla.

Boštjanu je klonila glava na prvi Topo je brbljal predse: razlika je med diplomiranimi pravniki, že ce pogledaš dva; prvi je lep, nasmehljav, v svetli obleki s kombiniranimi letnimi čevlji — drugi pa ni lep in je resen. Žalosten v temni obleki in nosi naravno ustvarjene sandale. In kam se bo obrnilo deklet, na katero stran? Popolnoma naravno, da na svetlo stran, k sreči.

Vstal je. S počasnimi koraki je stopal v nasprotno smer.

Bil je spet na veliki cesti S sklonjeno glavo se je premikal. Na vogalu je zatrobil avtomobil Boštjan se je stresel. Iz naročja mu je padla breskev, za njo so kapale kot solza druga in tretja. Ko je avtomobil proizvil mimo, je strl eno za drugo, da je brizgnilo na Boštjanovo črno obleko.

Lepa, svetla luna je ogledovala njegovo pot. Ko se ji je zasmil, mu je obsijala dolgo cesto, da je videl do cilja.

Pozna noč je bila, ko se je ustavil ob Savi. Sedel je zopet in poslušal. Vse lepše je zdaj ko po dnevi. Zibajoče se vrbe ubirajo vse tise in ponižneje akorde. In človeškemu srcu se razknavajo vse skrivnosti svetlobe in sence.

V daljavi so bile ure in stolpih. Boštjan je poslušal dolgo, naslonjen ob drobno debelce tik nad strugo, dokler ga ni zamolklo bobnenje reke uspavalo.

Sanjal je, da je na svoji svatbi. Vse v svetlih lučih, polno godbe. Sreče le lepote — njegova nevesta.

Vprašujoč ga gleda. Boštjan je v zadregu, gleda okrog. Ko pa se ozre nase, začuti sram v sebi.

Sredi velikega razkošja stoji v svoji ponošeni, črni obleki, polni madežev, z raztrganimi čevlji, iz katerih štrle zaprta, umazani prsti. Za njo ga prično opazovati ostali, vedno bliže prihajajo. Sam je sredi njih, s prstom kažejo nanj in se mu smejejo: »Umazan, raztrgan!« Boštjan se iztrga: »Da, in lačen in žejen. A se bom že okopal in napil, kaj vas to briga.«

Zažene se v divji beg, vse svatje za njim. Po dolgem hodniku drvi. Nikjer ni več izhoda. Le še ena vrata so. Boštjan jih odpre in zaloputne.

Zagleda veliko lepo kopalnico, vso v zlatu. Ko zasliši hrup pred vrati, se požene čez rob. Mrzla obleka mu prodre skozi obleko do života.

Z obupom pogleda na vrata. Odpro se. Tiste drhali ni več, le njegova nevesta in prijatelj se pokažeta, s smehljaji na obrazih. Boštjan se potopi, v grlu in v prsih ga zapede, rad bi zavpil, pa ne more več.

Naslednji dan so kopalci ob Savi našli tik ob robu raztrgan zavojček in v njem še eno breskev. Boštjanovo blede, od vode in rib izžrte, v temne cunje ovito truplo pa so našli čez teden dni.

R. V.

Bruno Mussolini

V večeršnjem »Jutru« smo poročali o tragični in junaški smrti Ducevega sina, letalskega kapetana Bruna Mussolinija. Pokojni se je rodil 22. aprila 1918 v Milanu in je pokazal že zgodaj veliko zanimanje za letalsko stroko. Bilo mu je komaj 17 let in pravkar je dovršil izpit za vojaškega pilota, ko je izbruhnila vojna z Abesinijo. Takoj se je prijavil kot prostovoljec za to vojno, v kateri je zaslovel s

podelili srebrno kolajno, je med drugim navajala, da je bil sprito terena in drugih okoliščin čisto priložnostno zelo nizko in se izpostaviti sovražnemu ognju, ki je 18-krat zadelo njegovo letalo, a je vendar vselej dovršil poverjeno mu nalogo. Bronasta svetinja za letalske zasluge pa mu je pripadla, ko mu je po dolgem in nevarnem iskanju uspelo najti ter rešiti posadko nekega trimotornega letala, ki je bilo prisiljeno pristati v kritičnih okoliščinah na sovražnih tleh.

Ko se je vrnil po vojni v Vzhodni Afriki domov, ni počival. Že v avgustu 1937 ga vidimo kot udeleženca sijajnega tekmovalnega poleta, na katerem je njegovo letalo pod poveljstvom polkovnika Bisia opravilo okrog 7000 km dolgo pot iz Istre preko Damaska v Pariz in je prispelo s povprečno hitrostjo 350 km na uro kot tretje na cilju. Odlikovali so ga s srebrno svetinjo za letalske zasluge.

Kmalu potem se je prijavil med letalske legionarje, ki so se borili na Francoski strani v Španiji, in se je proslavil z napadi na razna mesta, ki so bila v rokah rdečih republikancev. Prejel je drugo srebrno svetinjo za vojaške zasluge.

V januarju 1938 se je udeležil veličastnega poleta italijanskih letal v Brazilijo. Takrat je napredoval zaradi izrednih zalug v letalskega kapetana.

Pri vsem tem delovanju si je pridobil toliko izkušenj, da se je mogel posvetiti organizaciji rednih letalskih zvez med Italijo in Južno Ameriko, bil je pri vsej svoji mladosti generalni direktor in duhovni organizator družbe, ki je upravljala te zveze.

Cim je nastala sedanja vojna, se je prijavil v službo kot vojni letalec in je sodeloval pri zelo važnih letalskih napadnih in izvidniških operacijah v Sredozemlju, nad Grčijo in Albanijo. Ko se je zaključila vojna z Grčijo, so mlademu kapetanu poverili poveljstvo novega, samostojnega bombniškega oddelka. Vodil je letala z zelo velikim akcijskim radjem. A baš, ko je preizkušal nad letališčem Sv. Justa pri Pizi novo letalo, se je zaključilo njegovo življenje, ki bi bilo deležno še mnoge slave.

svojnimi držimi podvigi. Našteli bi lahko okrog 50 vojnih dejanj, ki jih je izvršil kot izredno sposoben in pogumen pilot s svojim aparatom. Neredko se je vrnil v svoje oporišče z letalom, ki je bilo preluknjano od sovražnikovih izstrelkov. Vojni komunisti so, kakor se bodo mnogi naši čitatelji še dobro spominjali, čisto omenjali njegovo ime v zvezi z uspešnimi akcijami, za katere so mu podelili srebrno svetinjo za vojaške zasluge, bronasto svetinjo za letalske zasluge in ga prevedli v efektivno, kjer je napredoval v letalskega poročnika. Utemeljitelj, s katero so mu

Karelija

Karelija vstaja ponovno iz preteklosti. Mnoga stoletja doživljajo samo usodo mejne pokrajine med dvema svetovoma. Svobodne Karelije nikoli ni bilo, a vendar se je njeno prebivalstvo vedno borilo za njeno neodvisnost.

Kakor ni stara zgodovina Finske, tako ni tudi stara zgodovina Karelije. V prvem tisočletju našega štetja, nekako med 1.200. in 800., so današnja finska in karelska ozemlja naselila finsko-ugrska plemena. Od kod so prav za prav prišla, še danes ni točno znano, nekateri menijo, da iz današnje mongolske Azije, novejši raziskovalci pa pravijo, da so naši njihove stare sledove v spodnjem Povolžju. Selili so se vzdolž obeh bregov Ladškega jezera in vzdolž rečnih tokov do Ledenege morja. Posamezna plemena se medsebojno niso čutila posebno povezana, čisto so se borila drugo z drugim, začrtavala so si do ločnejše medsebojne meje.

V 13. stoletju so bili Kareli in zapadnejši Tavasti ločeni po črti, ki je šla nekako od današnje Kotke vzdolž reke Kimi proti severu skozi srednjefinsko jezeroje severno zapadno od Botniškega zaliva do ozemlja mesta Raahaja. V njih plemenske boje so se vmešali sčasoma močnejši in državno že bolj urejeni Švedi ter Novgorodčani. Sprva je bila zgoraj omenjena plemenska črta mejna črta med področjem švedskega in novgorodskega vpliva, pozneje je Švedska svoj vpliv raztegnila dalje na vzhod, maršal Knudsson je ustanovil trdnjavo Viborg, ki je bila potem stoletja ena izmed najbolj vročih točk v borbi med vzhodom in zapadom. Švedska je poskusila zagospodariti tudi nad vso Karelijo in je v ta namen razširjala tja rimsko krščanstvo. Iz Novgoroda pa se je širilo v Karelijo pravoslavlje. Prišlo je do tridesetletne karelske vojne med Švedsko in Novgorodom, ki se je končala z raz-

Trolleybus izpodriva tramvaj

Pogled na vrsto modernih električnih avtobusov pred remizo evropskega vele mesta

Kulturni pregled

Razgovor z M. Gasparijem

Maksim Gaspari je razstavil v Jakopičevem paviljonu skupno s kiparjema Dremeljem in Smerdujem. Osem in trideset slik, ki so razobešene po stenah dveh divoran, odpira občinstvu zanimljive poglede v umetniško tvornost slikarja, o katerem lahko rečemo, da združuje v svojih slikah prennogost značilnosti slovenskega življenja. Dovolj je, da se pomudiš pol ure med njegovimi slikami in že se duševno nadihaš pristno domačega zraka. V njegovih motivih živi slovenska krajina s svojim značilnim alpskim koloritom. Tu vidiš našo vas z nepristiljeno starinsko tiptičnostjo kmečkega stavbenega stila. Tu je vaška hiša res naša hiša — preprosta in lepa v svojem siromaštvu. Dekleta, fantje, možje in žene pri delu, godci, svatje, vse je takó, kakršno ne bi moglo biti drugod: vse je gledano iz naše narodne duše. Pogled samo tistole Gasparijevo Madono: ali nas ne spominja — kljub svoji umetniški obdelavi — Marijinih motivov v slovenski ljudski umetnosti, posebej še slikarjev na steklu? In tistole okno z najlepšim — ni li živa ilustracija k župančičevemu pesniškemu prividu nageljna, ki »ljije zelen se po steni, reče se peni — v soncu tihi ta slape«?

Gaspari ni bil nikdar v naši umetnostni kritiki in esejistiki obravnavan tako, kakor bi zaslužil po svoji samosvoji noti, ki daje izraziti osebnosti pečat sleherni njegovi boljši sliki. Zadovoljiti se je moral s tem, da ga je bolj uvaževalo občinstvo, kar je po sodbi nekega francoskega kritika očitno dokaz manjvrednosti. A take fraze so proizvod vele mestne mode. Danes se umet-

nost — prav kakor vse življenje — vrača k svojim življenjskim koreninam, k človeku, k tradiciji, ki so jo nakopičili predniki. Morda bo v tej dobi več razumevanja tudi za umetnost, ki je imela to »slabo«t, da se je inspirirala pri folkloru.

Maksim Gaspari veruje vase in v svojo umetnost.

Posetil sem ga v zvezi z njegovo razstavo. Odgovoril mi je na nekatera vprašanja, ki so mu omogočila, da pove to in ono, kar mu je morda že dolgo težalo na srcu.

Predvsem sem vprašal: Kaj pomeni sedanja razstava v vašem umetniškem razvoju?

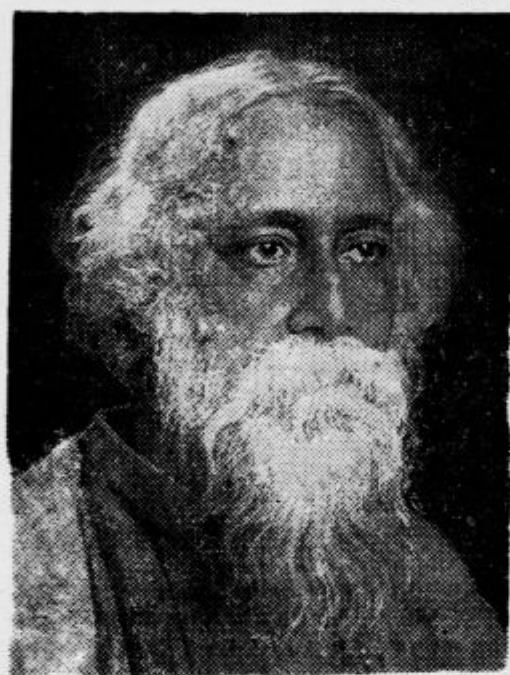
— Mejniki ta razstava v mojem umetniškem razvoju, če tega razumem globlje s čisto umetniškega stališča, prav za prav ni. Res je, da sem v zadnjih časih prišel do rezultatov, da se mi zaradi njih moje starejše slike zdijo »stare«, toda to je v umetnosti najmanj in pravilo. Če se postavim pred svoje slike v pozno objektivnega gledalca, kar pa je seveda težko — no, pa le polzkušimo —, bi videl, da se je barvna slikovitost in tehniška dovršenost mojih del nekam razmahnila, kar je na splošno opazila tudi kritika. To je z razvojnega stališča napredek v mojem delu in tega sem imel tudi namen pokazati javnosti. K Vašemu vprašanju bi rad pripomnil še nekaj drugega, kar se tudi tiče mojega umetniškega razvoja, leži pa v splošno človeškem razpoloženju. AN veste, gospod urednik, da se že skoro 40 let trudim in orjem na polju naše umetnosti? In ali veste, da je to moja prva razstava,

delatstvo Karelije v vzhodno in zapadno polovico. Pod vladjo Gustava Adolfa je Švedska še enkrat poskusila, da si osvoji vso Karelijo, toda njena ekspanzija se je obrnila potem proti jugu in se je v Kareliji zadovoljila z mejno črto, ki je bila za obrambo države primernejša nego prejšnja. To je bila približno meja med Finsko in Rusijo pred moskovskim mirom 1939. Ta meja ni ločevala odtlej samo sorodnih plemen, temveč je Karelijo tudi dokončno raztrgala. Na zapadu se je iz ugro-finskih plemen vzhodne Švedske in zapadne Karelije oblikoval današnji finski narod, ki je sprejel evangelijsko vero in je bil stalno v zvezi z Zahadno Evropo. Vzhodna Karelija pa je bila izpostavljena nevarnosti, da se poruši. A ljudstvo si je znalo ohraniti svoje posebnosti. Ko se je Finska ločila od Švedske in se je v sredini prejšnjega stoletja v temnejšem stiku med obema deloma finskega naroda začela ustvarjati posebna nacionalna kultura, je bila baš Vzhodna Karelija tista, iz katere si je ta kultura v prvi vrsti črpala izročene zaklade tradicije. Finski jezik, ki je imel samo še v svetem pismu svojo tiskano besedo, se je obogatil z narodno književnostjo iz Karelije. V sovjetski republiki Kareliji je zato »Pravda« v Petrovsku izhajala v istem jeziku kakor listi v Helsinkih. Kar je pisala, pa je pripadalo seveda popolnoma drugemu svetu, nego je bil tisti, ki so ga gojili Finci v samostojni državi.

Pol leta iz Suez v London

Angleška poštna uprava je prebivalstvo uradno opozorila, da more od vojakov, ki odhajajo iz Anglije v Suez, šele po šestih mesecih pričakovati vesti in odgovorov na pisma. Da se pismo dostavi v Suez, traja namreč tri mesece in isto toliko časa potuje odgovor nazaj.

Rabindranath Tagore,

slavni indijski pesnik in mislec, je umrl. Glej poročilo v kulturni rubriki.

Rembrandt za 135.000 goldinarjev

V Haagu so imeli te dni veliko javno dražbo slikarskih umetnin. Največjo vsoto, in sicer 135.000 holandskih goldinarjev, so izdražili za moški portret, ki ga je bil napravljen Rembrandt. 69.000 goldinarjev je dosegla neka slika Fransa Halsaa, a za 36.000 goldinarjev je neki Nemec postal lastnik Tintorettove slike, ki predstavlja Kristusovo vstajenje. Na dražbo so dali tudi preproge iz 17. in 18. stoletja, ki so dosegle ceno do 3000 goldinarjev.

Pridnost čebele

Izračunali so, da je treba 62.000 cvetov travne detelje izskati med, za kar morajo čebele skupno izleteči 3.750.000 krat, da naberejo v panje pol kilograma medu. Nobena druga žival ne izkazuje toliko marljivosti kakor neutrudna čebelica.

Hormoni za kanarčkov petje

Poskusi so pokazali, kakor poročajo iz Berlina, da je mogoče s hermonskimi injekcijami pripraviti do petja tudi samice kanarčkov. Doslej so med kanarčki prepevali samo samci, toda z umetnim moškim hormonom so spodbudili samice, da so začele proti svoji navadi žvrgoleti. Samica se je po injekciji tudi drugače v marsičem vedla kakor samci. Cim pa so se prenehali z injekcijami, se je vrnila k prejšnjim navadam in se ni oglašala več.

da razstavljam v tako velikem obsegu in sam slikar med dvema tovarišema kipa-jema? Ko se danes ozrem na dolga leta, ki so že za menoj in ki so nosila s seboj vse, kar je doživljal in še doživlja sloven-

Slikar M. Gaspari

ski umetnik, se pravi žalost, veselje, pomnjenje, pa tudi kak boljši kos kruha in tako naprej, se mi le zazdi, da nisem našel pravega odmeva na tisti glas, ki ga je pela moja umetnost. Narod, preprosti človek, da, in na to sem tudi v polni meri ponosen, toda tako imenovana oficijelna stran ni več imela same nobene besede. Bilo so leta, ko mojih slik na razstavah niso niti omenjali, medtem ko so drugim peči hvalnice. Včasem sem čakal vsaj na negativno sočudo, pa tudi te ni bilo; le mol-

S pfiinsko masko na obrazu

spravlja tehnično osebje nekega nemškega oporišča povodnih letal po končani vežbi enega izmed aparatov na kopno

Novi izdelki iz starih cunj

Nemške oblasti so za čas do 23. t. m. organizirale po vsej državi zbiranje starih tekstilij in tekstilnih odpadkov. Pomen starih cunj kot sirovine so spoznali že pred mnogimi desetletji. Že pred prvo svetovno vojno so imeli v raznih državah, zlasti v Nemčiji, obsežno industrijo, ki se je bavila s predelavo takšnih cunj. V vojni, ko je uvoz novih in starih tekstilij izredno omejen, je seveda še večjega pomena, da se izkoristi vse staro razpoložljivo blago. V Nemčiji se je doslej povprečno 25 odstotkov starega tvoriva vračalo v podobni novih tekstilij na trg. Računati je treba, da gre največ kakšnih 50 odstotkov tekstilij zavoljo obrabe v popolno izgubo, ostaja pa še vedno 25 odstotkov, ki so jih v gospodinjstvih sežigali, ki so v vrečah za cunje postajali žrtev moljev ali pa so gnili v smeteh. Teh 25 odstotkov pa predstavlja, kakor so Nemci izračunali, okrog 200.000 ton ali 200 milijonov kilogramov starih tekstilij. To je tako ogromna količina, da je vredna vsakega truda, samo da se dovede spet v rabo.

Staro tekstilno blago uporabljajo v prvi vrsti za krite potrebe po oblekah. To ni, kakor že omenjeno, noben vojni izum, temveč praksa, ki se izvršuje že desetletja. Tako zvano »skladno blago« iz tovarna za moške obleke so izdelovali že pred vojno iz ponošene in rabljene volne. A tudi preproge, razno perilo, odeje, za-

store in podobno so izdelovali že davno iz takšne volne in pavole. Iz manjvrednih cunj izdelujejo sirovo in strešno lepenko, bele in svetlo pisane platnene ter bombažne cunje izkorišča papirna industrija, n. pr. za izdelovanje bankovcev, cigaretnega papirja, finega pisemskega in drugega posebnega papirja. Industrija blazin uporablja za izdelovanje oblazinjenega pohištva vseh vrst skoraj izključno stare cunje. Končno je omeniti še industrijo stisnjenege blaga, ki uporablja odrezke cunj kot polnilno in vezno tvorivo.

Nemška zbiralna akcija obsega najrazličnejše tekstilije iz volne, bombaža, platna, stanične volne, svile, umetne svile, jute, konopce ali kokosa. Zbiralci prinašajo to blago sami v zbirališča. Ker se akcija obrača na požrtvovalnost nemškega ljudstva, kakšna odškodnina ne prihaja v poštev.

A NEKDOTA

Neki mladi in tudi domišljavi pesnik je dejal nekoč v družbi:

Rodil sem se istega dne, ko je umrl Jungmann!

(Jungmann je bil znani češki jezikoslovec in utemeljitelj novega češkega slovnice.)

Ta dva dogodka sta bila češkemu slovnice v veliko škodo, je dodal nekdo med navzočimi, mladi petelin pa je takoj umolknil.

VS AK DAN ENA

»Bodite, prosim, previdni, pravkar sem povoščila parket.«
»Ne bojte se, gospa, ne bo mi spodrsnilo, ker imam žeblice na podplatih.«

moje delo, bo to rad potrdil. O pozitivnosti odnosa obeh prvin pa sem tako prepričan, kakor o svoji umetnosti. Kako pa naj bo drugače? Folklor je silna stvar. Je to bitje in nehanje narodovega mišljenja, je kodeks, ki zaobseže narod v celoti. Gotovo ste že videli mojo sliko, kjer je nashkan pogreb in krst hkrati. S to sem hotel poudariti skrajnosti in dolgo procesijo najrazličnejših folklornih oblik kmečkega življenja. In to življenje, ki se sicer stoletja in stoletja ponavlja po podobnih zakonih, a je vendar vedno polno in sočno, je prav za umetniška blagoslov, kajti nikoli se ne more izgubiti v prazne teoreme, v sanje, ki nimajo ne barve in ne oblike.

Kako pa presojate razna druga stremljenja po izrazito domači umetnosti?

— Saj jih je malo, kar jih pa poznam, pa imam o njih negativno sodbo. Vzemimo primer, ki pravi: Edino prava domača umetnost je tista, ki se popolnoma približa narodovemu mišljenju, ali boljše nekd imaginarni obliki narodovega mišljenja, in to je treba umetnostno presaditi preko nekkih praoblik, ki seveda o njih menijo, da imajo v sebi absolutno podobo narodne duše. Umetnik naj se torej v svojem delu ogleda pri podobarju, ali pa pri Ribniku, vse to, ko oblikuje znane glinaste konjčke. Vse to je v glavnem izgrešeno. Bila bi to barbarizacija umetnosti, in kar je glavno, zašči ni v slepo ulico prepričanja, kar bi vsak zase trdil najbolj prepričano, češ da ima le on ključ do Zlatorogovega zaklada v Bogatinu. Saj sem tudi jaz le v toliko folklorni slikar, ker jemljem folklorno snov, sicer tudi v želji in z namenom, da ustvarim nekaj domačega, nekaj, kar naj bi imelo slovensko noto. Sama umetnostna govorica mi je in ostane osnovana na evropskih umetnostnih temeljih. Vsak, kdor

Kronika

Greh židovstva

Ko se danes v vsej Evropi rešuje poleg drugih narodnostnih vprašanj zlasti tudi vprašanje židovstva, se je bilo treba tudi na Hrvaškem opredeliti glede te pereče zadeve. Posebno zanimivo je stališče katoliške cerkve, stališče, ki ga v dveh člankih tolmači sarajevski »Katoliški tjeđnik«, glasilo škofa dr. Ivana Šarića. V prvem članku izvaja pisec dr. Inš:

Ni treba, da katoličani v načelu preciziramo svoje stališče v židovskem in splošno v rasnem vprašanju. To je že pred vsemi nami izpregovoril papež. Naše stališče je stališče evangelija o enakosti, enakopravnosti in bratstvu vseh narodov in vseh ras v Bogu in cerkvi. Židje so spet enkrat v svoji dolgi, tisoletni zgodovini doživeli hude dni. Polovica kulturnega sveta jim je odrekala gostoljubje. Tragedija se v zgodovini židovstva neprestano periodično vrača v vedno eni in isti bistveni obliki. Zagonek židovske tragedije se da razložiti najbolj s tem, da je židovski narod odpadel od svojega Mesije. Kristus jim je nudil odrešitev in ljubezen, oni pa so od njega ultimativno zahtevali zlato in oblast. Na koncu so ga krizali in se ga drogljavo odrekli za vselej. Vse do danes vztraja židovstvo pri tej odklonitvi, pri tem tragičnem odvratu. Prezita božja milost je rodila usodne posledice. Z Golgota se je pričela najtežja in najgloblja žalost. Dve tisočletji že traja. Židovstvo je od tistih časov razseljeno, brez domovine, v trajnem in večnem razdvoju. Ne more se pomiriti, ne more najti svojega mesta med človeštvom. Kljub svoji pravi prometijski žilavosti in vztrajnosti, kljub bajnim kapitalom, kljub velikemu organizatorskemu talentu in kljub brezobzirnosti svojih delovnih metod, židovstvo je neprestano duhovno razpeto, preganjano in prezirano, kakor da leži nad njim strašna neodoljiva zla usoda, kakor neka večna kletva. Židovstvo mora revidirati ne samo svoje metode, ne samo svoja rasna svojstva, marveč predvsem svoje verske ideje in z vero povezane kulturno nacionalne ideale.

* Kam po maturi? Na srednješolskih zavodih Ljubljanske pokrajine je ob koncu šolskega leta maturiralo 711 absolventov, ki so na vprašanje, kakšnem nadaljnjem študiju ali poklicu se namenjajo posvetili, dali prav zanimive odgovore. Soma 76 se jih je izjavilo, da se hočejo posvetiti praktičnim poklicem, 60 jih je bilo neodločenih in izbirni, ostalih 566 pa se je pretežno odločilo za tehnični študij. Nad 200 se jih hoče vpisati na tehnično fakulteto, 98 na medicino, 68 na filozofsko, 33 na pravno in 14 na bogoslovno fakulteto, 10 pa jih je izbralo glasilo. Teh 428 maturantov bo lahko študij nadaljevalo v Ljubljani, 138 pa jih je izbralo stroke, ki jih bodo morali študirati drugje: 50 gospodarsko in trgovsko vedo, 23 agronomijo, 11 gozdarstvo, 21 farmacijo, 6 veterinarstvo, 2 ladjestvo, 3 politično vedo, 8 telesno vzgojo, 8 domače gospodarstvo, 2 vojaško akademijo in 1 dramsko umetnost. — Celotno vrsto izbranih strokov bodo mogli naši absolventi študirati na italijanskih univerzah. Za diplomu v ekonomskih, komercialnih in agronomskih vedah, v gozdarstvu, farmaciji, veterinarstvu in političnih vedah je treba v Italiji študirati dve leti, za diplomu v ladjestvu in ladijskem strojništvu pa petletnega študija. Podrobnejše informacije se dobe v tajništvi poednih univerz, tudi na tajništvi univerze v Ljubljani. (Podroben seznam italijanskih univerz je včeraj objavil »Slovenski narod«.)

* Marija Šubičeva umrla. V četrtek je umrla v Poljanah nad škofjo Loko gospa Marija Šubič, žena pred 14 leti umrlega zadnjega podobarja in poštarja v pokljuju G. Tineta Šubiča. Pokojnica je bila pohlevna in dobra žena, živeča le za svojo obilno družino. Zato je pa bila tudi obče spoštovana in cenjena med Poljanci. Dočakala se je lepo starost 77 let. — Pokojnica se je udeleževala obče narodnih prireditve v Poljanski dolini. Zato ji ohranijo vsi zavedni Poljanci najlepši spomin, sorodnikom pa izrekamo najiskrenejše sožalje!

* Pokrajinska delavska zveza v Ljubljani opozarja vse delodajalce na to, da velja še vedno v celoti prepis obrtnega zakona, zlasti pa tudi določbe, ki se nanašajo na dopuste privatnih nameščencev v zvezi s § 329 o. z. V zvezi s tem se naprošajo delodajalci, da vsem svojim nameščencem tudi letos, kakor po navadi, priznajo v celoti običajni zakoniti dopust.

hoče biti res »domače, mora biti umetnik. To je edini recept, ki ga poznam in priznam. Domači so impresionisti in še drugi, pa se niso nikoli učili v lončarskih in ne vem kakšnih delavnicah. Učili so se, prav za prav učili smo se iz sebe samega, iz svoje individualnosti.

Kakšne načrte imate za bodočnost?

— Kar naprej delati. Pa naj vam povem še nekaj skritih želj. Rad bi prišel do kake večje kompozicije, kakršna je bila »Kmečka svatba«, ki sem jo delal pred leti. To je polje, kjer se človek razvija. Blizam se šestdeset letom in za ta jubilej bom priredil kolektivno razstavo, kjer bom zbral vse, kar je po mojem mnenju dobro. To bo veliki račun, ki ga bom položil slovenskemu narodu in drugim. Najmanjša moja želja, a nič manj goreča je ta, da bi naša pričujoča razstava uspela in da bi bili vsi trije zadovoljni moralno, a seveda tudi gmočno.

Frelihova knjiga o materi

Režiser opernega gledališča Emil Frelih je izdal v založbi »Naši obrabi« knjigo svojih literarnih prvenec »Materie« (112 str., 15 L.). Ze sam naslov, risbi Franceta Godca in uvodna beseda pesnice Vide Tauferjeve izpričujejo namen te lično opremljene knjižice. Pisec je razširjal toplo ljubezen do lastne, zdaj že pokojne matere v kult slovenske matere sploh; zato je izbral za uvod nekatere misli naših pisateljev o materi, zato je napisal: »Knjigo mi je narekovalo srce, ki je občutilo materino ljubezen in njeno bolečino. Zelim, da bi vsakdo prebral knjigo z istim občutjem in da bi mi misel na mater približala v spomin nekdanje dni mladostne sreče.« Kdor bo knjigo prečital,

* Tečaj italijanskega jezika za dalmatinske učitelje in profesorje. V četrtek je prišlo v Benetke 55 učiteljev osnovnih in profesorjev srednjih šol iz Dalmacije, da se udeležijo tečaja iz italijanskega jezika in kulture, ki ga prireja beneška trgovska visoka šola. Udeležence je sprejel rektor ob navzočnosti krajevnih oblastev in jim izrekel toplo dobrodošlico.

* Vatikan ne bo imel lastnega trgovskega brodoma. Pred kratkim smo zabeležili vest, ki jo je bila razširila neka ameriška poročevalska agencija, da bo vatičanska država osnovala svojo trgovsko mornarico. Kakor zdaj poroča agencija »La Correspondence«, je bila ta vest brez podlage.

* Vojna in likovni umetnosti. Od 21. maja do 31. oktobra prihodnjega leta bo v Benetkah 23. mednarodna razstava Bienale. En del razstave bo prikazoval dela likovne umetnosti, ki so nastala spontano ali po naročilu — med frontinimi vojniki obeh držav je mnogo slikarjev, posamezne tiskovne agencije in uredništva pa pošiljajo poleg poročevalcev tudi risarje na bojišča — sredi ognja na fronti. Kakor se pričakuje, bo tudi tokrat udeležba umetnikov iz obeh in prijateljskih držav precej številna.

* Sejem na Reki. V dnevi 15., 16. in 17. avgusta bo na Reki tradicionalni avgustovski sejem. Prodajalci, ki bi se ga hoteli udeležiti, naj se javijo Fašističnemu pokrajinskemu sindikatu prodajalcev na Reki.

* Strogi ukrepi proti navijalcem cen. V italijanskih listih lahko dan s dnevi čisto uradna poročila o strogih kazenskih ukrepih, ki zadenejo brezvestne navijalce cen. Te dni je policijska oblast odvalila štiri trgovce s kurivom v Napulju pristojnemu sodišču, ker so prodajali premog nad maksimalno ceno. Poleg kazni, ki jo bo odmerilo sodišče, je Ministrstvo za korporacije odredilo, da se vse štiri trgovine za dva meseca zapro.

* Cene suhomesnate robe. Odredbeni list tajnika Stranke objavlja v svoji 167. številki nove cene suhomesnate robe, ki jih je določil Osrednji odbor za nadzorstvo cen od 6. avgusta dalje. Cene so naslednje: pršut, surov, parmski, 25 lir/kg, kuhani pršut 23,75, šink 26,40, surova salamata 25, mortadela, bolonska, 15, klobase 18, slanina 14,50, mast 13,50 lir/kg. Cene so mišljene za prodajo od proizvajalca franko odhodna postaja in proti gotovini.

* Racionalizacija mila. Ker so v tem času možnosti za nabavo masloč, potrebnih za proizvodnjo mila, znatno manjše, je Ministrstvo za korporacije smatralo za potrebno, da od septembra dalje zniža racionalizirano količino mila za namenoma, da bodo krite potrebe do pričetka nove kampanje. Ministrstvo je odredilo, da se od 1. septembra dalje odmerja 150 gramov mila na osebo mesečno. V prodaji smejo biti kosci po 300 in 150 gramov za ceno 1,20 o. d. 0,60 lire.

* O odnošajih nemške narodnostne skupine do hrvaškega naroda in države se je vršilo v Zagrebu posebno posvetovanje, ki ga je vodil zunanji minister dr. Lorković. Prisostvovali so: minister za korporacije dr. Sušić, vodja hrvaških Nemcev Altgeier in nemški poslanik Kasche, kakor tudi zastopniki vseh hrvaških ministrstev. Za posamezna upravna področja so bile določene smernice in načela, po katerih bo zajamčeno znošno sožitje nemške skupine s hrvaškim narodom.

* Od bombnega napada na ustaške visokoočle v Zagrebu je bilo, kakor pravijo podrobna poročila, ranjenih 28 ustašev. Kot glavni atentatorji so bili takoj prijeti: prof. Vinko Šonjara, montažist Trdsko Seljan, mizarski pomočnik Andjelko Berislavić in slaščičar Pero Rukavina. Ti štirje so bili takoj po pretekli sodu ustreljeni. Nato je policija polovila še 98 komunistov, med katerimi je bilo 70 židov. Ugotovljeno je namreč bilo, da se je eden izmed atentatorjev skrival pri zagrebškem rabinu dr. Matku Engerju, ki je bil nato med prvimi aretirani in ustreljen. Kakor poroča »Hrvatski list«, je policija tudi v Vukovarju prišla večjo zarotniško družbo, ki je 25. julija iz zasede napadla neki policijski oddelke. Vseh 15 komunistov je bilo po kratkem postopku obsojenih na smrt.

* Se 117 komunistov je bilo ustreljenih. Kakor poročajo zagrebški dnevniki in po njih beograjska »Donauzeitung«, je bila zavoljo napada na ustaške visokoočle prijeta še cela vrsta sokrivcev in duševnih povzročiteljev napada. Vsi so bili postavljeni pred preki sod, ki je še nadaljnjih 87 židov in komunistov obsodil na

smrt. Vsi obsojenci so bili takoj nato ustreljeni. V bližini Sarajeva pa so komunisti obstreljevali ustaško stražo in vrgli bombe. Nato je bilo ustreljenih 30 komunističnih židov in Srbov. Poročilo pravi, da je vlada odločena za najostrejši sredstvi zatreti vsak komunistični poizkus.

* Angleške zaigalne ploščice na Hrvaškem. Kakor objavlja hrvaško zunanje ministrstvo, je ustaška policija odkrila v Velebitnem pogorju skrivno komunistično oddajo postajo in tiskarno. Pri razoroženju komunistične in četniške družbe so našli večje število angleških zaigalnih ploščic, s katerimi so bili aretiranci pripravljeni zaigati nekatere hrvaške vasi.

* Kamen mu je padel na glavo. V gorški bolnišnici so pripeljali 19letnega trgovskega pomočnika Ludovika Šilija iz ulice San Giovanni v Gorici. Hišo, v kateri stanuje, pravkar popravljajo, in ko je skozi vrata stopil na dvorišče, mu je z zidarskega odra padel težak kamen na glavo.

Iz Ljubljane

Priprave za obnovo Ljubljanskega gradu

Odri na Gradu marsikoga motijo, da je mestna občina že začela s preizdavo in obnavljanjem tega najbolj častitljivega, a tudi po stoletjih trajno znamenitega poslopja. Zato pa moramo povedati, da sedaj mestni tehnični oddelke prezidava samo severovzhodni trakt na desni strani glavnega vhoda, kjer dobimo v okroglem stolpu gradu dostojno restavracijo z veliko razgledno teraso na slikovitih arkadah. K restavraciji bo spadal tudi oglejni stolp z ostlinčarjem stanovanjem v zgornjem nadstropju, spodaj bodo pa javna stanišča. Razen tega dobi grajsko poslopje monumentalni portal.

Nove odre so pa postavili zaradi proučevanja detajlov pročelij, da ugotovijo njih prvotno obliko, kakšne so bile okenske odprtine, kje so bile strelne linie, kje ogelniki in vzidani morda tudi rimski ali poznejši kamni z napismi itd. Za vse to je pa treba s pročelij na marsikaterih krajih odlučiti omot in preiskati zid. Sodenji odri so bili torej postavljeni samo zaradi priprav za poznejše restavriranje grada in obnovo njegove prvotne oblike. Prvi del raziskavanja je že končan, ko so bili ugotovljeni raznovrstni prizidki, ki bodo odstranjeni, sedaj je pa treba najti še prvotno obliko pročelij, torej raznih podrobnosti. Ko bodo po teh raziskavanjih napravljeni načrti, bo šele mogoče pričeti z obnavljanjem, kar se bo zgodilo v treh odsekih in bo trajalo kaka tri leta.

Tudi preprostemu človeku je popolnoma jasno, da je za tako veliko delo treba tudi dolgotrajnih priprav in znanstvenih raziskav, posebno pa ljubljanska občina sama v sedanjih časih ne bi zmogla stroškov za obnovo in prezidavo vsega gradu brez pomoči pokrajine in države. Ker je pa Ljubljanski grad krona vse pokrajine, Ljubljanci upravičeno pričakujejo, da bo Ljubljanski grad gotovo v tem času prenovljen in prezidan za muzejske namene, ki naj predstavijo svetu Ljubljano in njeno pokrajino v preteklosti in sodanosti z najrazličnejših strani.

* Rdeči križ, sekcijska za socialno pomoč, ponovno opozarja vse priseljence, ki so se naselili v Ljubljani, da se morajo prijaviti Rdečemu križu v roku 48 ur. Sekcijska posluje v Frančiškanski ulici 6/I od 8. do 13. ure. Vsej javnosti pa velja naslednje važno opozorilo: Opozorjeni smo bili, da poedinci zbirajo prispevke za Rdeči križ z raznimi potrdili in pismi. Prosimo, da vsakega takega odklonite in ga napotite na Rdeči križ, ki pomaga vsakemu, ki je pomoči res potreben. Nabiralec Rdečega križa imajo posebne »Nabiralne pole«, opremljene z žigom Rdečega križa in podpisani odbornikov. Le osebe, ki lahko predložijo take nabiralne pole, so upravičene pobirati za Rdeči križ. — V počastitev spomina pokojnega gospoda inž. Koblerja je darovala rodbina Dacar v Ljubljani 50 L. sekcijski za socialno pomoč. V isti namen sta darovala gospa Ivana Knafličeva in gospa Marija Verbičeva po 50 L. G. Mozetič Jože, mestni zidarski mojster, je daroval po Karitativni zvezi Rdečemu križu, sekcijski za socialno pomoč 100 L. — Vsem darovalcem najlepša hvala!

* Nov grob. Umrla je ga. Marija Jesihova, vdova železničarja. Pogreb zglede matere bo danes, v soboto ob 17. uri iz kapele sv. Marije na Žalah. Blag ji spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

bi se začelo zgoščevati šele tam, kjer je pisec prenehal. Kajti umetnost je celo v najbolj objektivnih formah neka višja resničnost, ki nastaja v tvornem procesu, ko se v pisateljevi kreativni fantaziji izpremečajo čustva, doživljanja, opazovanja in misli v novo, umetniško doživljeno splošno, ki dobi obelodanje pisateljeve osebnosti.

Frelih je zbral v svojo knjižno razne sestavke, med njimi črtice, ki ne presegajo znatno ravnih dijaškega lista ter povesti, ki nimajo vsak poznavelec literaturi privedi izrazito feljtonistični značaj. Nekatere so bodisi po motivu, bodisi po pripovedovanju prav zanimive, vendar pa nobena ne presega ravni začetništva, ki mu je treba še mnogo dela, rasti in tvorne discipline. Samo tedaj bo dozorela proza, ki bo duhu kakor povprečno, četudi po vsebini in duhu prikupno ter plemenito čtivo. V času velikega moralnega razkroja je seveda tudi vzbujanje plemenitih čustev in misli pozitivno dejanje. Literatura v strogem pomenu besede pa bo ostala še nadalje še zelo zahtevna in v nji bo ne glede na povprečno človeško vrednost čustev in misli uspeval samo oni, ki bo doživljal življenje za neko silovitostjo, napetostjo in nenavadno dojemljivostjo in ki bo umel dati tem doživljanjem ali kreativno-fantazijskim domislekom močno in personalno formo. Emil Frelih je s knjigo »Materie« opravil človeški dobro delo, v literarno-umetniškem smislu pa bomo še čakali njegovih nadaljnjih poizkusov. XYZ

ZAPISKI

RABINDRANATH TAGORE

Iz Indije je dospela vest da je izdihnil veliki bengalski poet Rabindranath Tagore (Thakur). Bil je znan po vsem svetu, k čem

u — Smrt dobričina. Prijatelj umrlega mojstra Franceta Florjančiča so nam poslali: Spet je odšel eden iz stare garde, eden tistih starih dobrodušnih in dobrovoljnih Ljubljancov, ki so tako redke izjeme, ki jih živo hranijo in prenašajo ustna izročila iz stare Ljubljane. Umrl je Franc Florjančič, mehaniški mojster, bivši trgovec s kolesi in sodni izvedenec. Težka bolezen in žalost nad sinom, ki je v ujetništvu, sta ga prerano odrezali iz naše srede in odtrgali ljubljani družini, ki ji je bil najboljši oče. Pred 36 leti je prišel z očetom iz žužemberka v Ljubljano, se izučil in osamosvojil ter se poročil z gospo Franjo. V srednem, res zgledeč zakonito se jima je rodilo osem otrok, izmed katerih jih živi še pet in so vsi lepo preskrbljeni. Bratko je prizadela vest o njegovi prerani smrti številne znanke in prijatelje, saj sovražnika pokojni Ferči res ni imel. Kadar je posedel v družbi znancev, se je moral vse razveseliti ob njegovi dovorniki besedi ali pa veseli pesmi. »Jutru« je bil vedno zvest naročnik in prijatelj, vobče pa v vsem svojem zdržanju in ravnanju vselej cel mož, ki res zasluži, da častno ohranimo spomin nanj.

u — Zadušnica za dr. Danila Majarona. V stolnici je bila včeraj jutraj zadušnica v počastitev spomina častnega doktorja ljubljanske univerze dr. Danila Majarona o priliki 10letnice njegove smrti. Cerkev-nemu opravilu so poleg vdove gospe so-proge prisostvovali rektor in senat univerze, profesorji pravne fakultete in številni prijatelji in spoštovatelji zaslužnega pokojnika.

u — Na živilski trg hodijo ljubljanske gospodinje vsako jutro že prav zgodaj. Ne morejo se pritoževati, da ne bi bilo kolikor toliko izbire v sadju in sočivju. Dobro pa pazijo na cene, ki so na več krajih javno razpostavljene, da je nadzorstvo sproti mogoče. Ko nakupijo vse potrebno za kuhno, se postavijo še v gručo pri stolnicah, kjer prodajajo cenejše sadje, paprike, paradiznike in malinane in se dobro založijo s temi dobrinami iz južnejših krajev. Kmetice že prinašajo več domačega krompirja in se jim ni treba bati, da ga ne bi vselej do kraja razprodale. Včeraj je bil trg po zadnjih deževnih dneh kar zadovoljivo založen. Gobarice so prinesle precej lisic. Marsikatera gospodinja je opravila nakup kar tudi za nedeljo.

u — Zaloška cesta zaprta. Zaradi asfaltiranja Zaloške ceste bo od sobote 9. t. m. zjutraj dalje ta cesta od Jegličeve ceste do šlagerjeve ulice (prej Stara pot) zaprta za vozni promet. Če vreme ne bo nagajalo, bodo dela končana v treh tednih.

u — Nabrežje 20. septembra ob kreslji zaprto. Zaradi priprav za zidanje tržnice za ribe, ki smo jih pred kratkim opisali, bo od ponedeljka 11. t. m. zjutraj dalje zaprta cesta za vozni promet na Nabrežju 20. septembra od trimostvoja do Pogačarjevega trga.

u — Tri prometne nezgode. Promet v Ljubljani in okolici postaja iz dneva v dan živahnejši, a ljudje se težko privadijo večje zbratosti in pozornosti na cestah, o čemer pričajo pogoste nezgode. Včeraj dopoldne je v Gradišcu mlad fant, sin policijskega stražnika Iva Čufarja s Trnovskega pristanišča, po neprevidnosti zašel pod tramvaj in dobil nekaj nerodnih poškodb po nogah, da so ga morali reševalci prepeljati na kirurški oddelke. — Vinka Žitnikova, žena mesarskega pomočnika z Ježice, se je s kolesom peljala na Tomačevo, pa je zadel v neki voz in padla v velikem roku, da je dobila precej hude notranje poškodbe. — Prav tako je moral v bolnico 29letni služitelj Alojz Starič iz Ljubljane, ki je padel s kolesa in se pobil po životu in po rokah.

u — Nabavljajna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5, prične razdeljevati dopolnilne količine blaga za avgust po zadnjem vrstnem redu, počenši z začetno črko I—K, dne 9. avgusta t. l. — (—)

u — Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote do 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Cesta 29. oktobra št. 7/I, telefon št. 41-52.

u — Učiteljskemu odboru za socialno pomoč je darovala gospa N. N. po gospodu Ribičiču 1000 L. Trvdka Hodnik-Vovk iz Logatec pa 100 L. Darovalcem iskrena zahvala! Odbor.

u — Zaradi prašičereje in ekonomije, ki je o njej obširno pisal neki ljubljanski dnevnik, izjavlja mestno poglavarstvo na ponovna vprašanja, da s to akcijo mestna občina nima prav nobenih stikov.

Obnovite naročnino!

mer je nemalo pripomogla Nobelova nagrada (1913), ki je kronala njegovo delo. V povojni evropski književnosti se je pojavil val »aziatizma«; prevodi japonskih, kitajskih in indijskih pesnikov so s svojo svežo, naivno poezijo nasičali nemirno in pohlepno dušo evropskega človeka, ki se je znal med propadanjem starega sveta in burnim nastajanjem nove civilizacije. Tak val je razširil po vsej Evropi tudi zanimanje za delo bengalskega pesnika Rabindranatha Tagora. Prevajali so njegove pesmi (skoraj izključno po njegovih lastnih prozih prepevih v angleščino), pa tudi njegove romane, drame in eseje (med slednjimi je zlasti knjiga »Nacionalizem«, hrvaški prevod l. 1921. v Zagrebu).

Kaj je bilo v Tagoru tako mikavnega? Predvsem njegovo svežo in naivno čustvovanje, ki je tako živo kontrastiralo z evropsko, prav tedaj močno racionalistično književnostjo; dalje obilnost njegovih pesniških slik in vizij, izvirnost njegovih domislov. Povsod si čutil pesnika. Medtem ko je indijska kritika očitala tudi Tagoru umoverje in evropsstvo, je bil za zapadnjake pravi vzor pesnika. Ob njem je doživel v fantaziji vzhod in njegove prečudne lepote, z njim se je opajal kakor z ekstotično vonjavjo. Njegove besede so ga utrjevale v veri, da je zapad gnil in da prihaja še vedno ex Oriente lux. Preroški klic tega poeta in modreca, da Evropa pleše na lastnih grobovih, je dolgo odmeval po naši celini, ne da bi obrodil kaj več, kakor bežno modo zanimanja za ekstotiko in za orientalsko religioznost.

Zanimanje za Tagora je doseglo tudi slovenski kulturni krog. Njegov poglavitni prevajalec je bil pesnik Alojz Gradnik, ki je prevzel »Gitandžali«, »Ptice selivke«, »Ze-

Iz Novega mesta

n — Oseba vest. Za komisarja Prehranjevalnega zavoda v Ljubljani za novomeški okoliš je bil imenovan g. inž. Anton Marolt iz Ljubljane, ki je te dni nastopil službo. Naloga novega komisarja je organizirati v novomeškem okolišu oddajo živine po najnovejši uredbi Visokega komisarijata ter nadzorovati vso trgovino s klavno živino. G. komisar je takoj po prihodu v Novo mesto imel več sestankov z zastopniki vseh okoliških občin ter bo te dni sporazumno z njimi izdal podrobne narrede o dogovoru goveje živine na novomeško sejmščiše.

n — Smrtina kosa. Na Bregu št. 2 je po daljši bolezni na želodcu preminila 65letna Terezija Zorko, dolgoletna trgovska sotrdušica v trgovini Josipa Kobeta. Pogreb pokojne, ki se ga je udeležila velika množica prebivalstva, je dokazal, kako ljubljena je bila pokojna v vseh krogih. Blag ji spomin, preostali naši sožalje!

n — Pomožna akcija. V pomoč osirotelim priseljencem so še darovali socialnemu odseku novomeškega Rdečega križa: 114 lir drogerija »Krika«, Petrič Anton, 100 lir Elks. Federico Romero, dr. Globevnik Josip, Bayer Anton, dr. Pavlič Ignac, Berce Jakob, Kolar Franc, Djurovič Anica in Bernard Oto. Ostali mnogostevilni darovalci so darovali zneske izpol 100 lir, mnogo pa je tudi darovalcev živil, obleke in drugih darov. Vsem darovalcem se okrajni odbor Rdečega križa najtopleje zahvaljuje!

n — Trgovina s mlekom. Da se zagotovi redna oskrba prebivalstva s mlekom, je bilo z odredbo Visokega komisarja ukinjeno prosto trgovanje s mlekom in mlečnimi izdelki ter bo po zbranih običajnih prijavah Prevod določil tvrdke, katere bodo smele še nadalje trgovati s mlekom in ga predelovati. Odslej smejo kmetje prodajati mleko razen neposrednim potrošnikom le tvrdkam, ki imajo Prevodovo dovoljenje. Surovo maslo pa smejo kmetje sedaj izdelovati le za rodbinske potrebe, zato morajo takoj prijaviti vse posameznike. Rok za prijavo posameznikov je že potekel, vendar jih nekateri lastniki še niso prijavili.

Iz Spodnje štajerske

Most čez Dravo v koroškem predmestju v Mariboru, vodoč v Studence, je obnove-ljen. Prvotni most je bil porušen ob zadnjih vojnih dneh. Za prebivalstvo Studencev je ta most posebno potreben, da imajo lažji in bližji dostop do živilskega trga.

Cestna dela na Spodnjem štajerskem. Kakor poročajo nemški listi, je na Spodnjem štajerskem zaposlenih pri cestnih delih 15 podjetij; z 12.000 delavci, 120 tovornimi avtomobili in 80 valjarji. Popraviti hočejo 500 km različnih cest.

Razlagova ulica v Celju je prekrščena v ulico dr. Gregorja Jesenka. Primarij dr. Jesenko je umrl lani 3. decembra. »Marburger Zeitung« prinaša ob preimenovanju ulice dolg članek, v katerem opisuje pokojnikovo delo, njegove zdravniške sposobnosti in socialno čustvovanje. Rodil se je v ulici, ki se zdaj imenuje po njem.

Novi grobovi. V celjski bolnišnici je umrla ga. Marija Grassellijeva, soproga gostilničarja in trgovca iz St. Jakoba pri St. Jurju ob južni železnici. V Mariboru sta umrli Marija Tribučeva, 80 letna vdova železniskega uradnika in 65 letna Marija Kranjčeva.

Poslušanje radia v javnih lokalih. Ker se pogostokrat zgodi, da po gostinah in drugih javnih lokalih moti hrusč poslušanje radia, morajo lastniki javnih lokalov odslej posvariti goste, da se v času oddaje zadržijo mimo. Tudi postrežba so lahko ta čas prekine, ker razni gostje drugače nimajo prilike, da bi poslušali nemška vočna poročila.

Prometna nesreča pri Konjicah. Na cesti iz Slovenskih Konjic v Slovensko Bistrico se je okrog 21. ure zvečer peljal delovodja konjiškega cestnega odbora Jože Podbukovšek. Htel je z motornim kolesom s koncerta v Konjicah proti domu. Nenadoma je v temi, včas po desni strani, treščil v nekega kolesarja. Oba sta se zvalila po tleh. Kolesar je dobil le lahke poškodbe, Podbukovšek pa ima pretresene možgane. Ko okreva, se bo moral še zagovarjati, ker nima dovoljenja za vožnjo z motornim kolesom.

Motorist jo je povozil. V bližini parka v Mariboru je neki motociklist povozil hišno oskrbnico Antonič Jerebovo. Hudo poškodovana je bila prepeljana v bolnišnico.

teve in »Mesec v reki«. Vladimir Levstik je l. 1930. poslovenil za Tiskovno zadrugo njegov roman »Dom in svete«, ki odpira široke poglede v indijsko družbo, medtem ko je France Bevk izdal v drobni knjižnici izbor njegovih povesti.

L. 1926. je Rabindranath Tagore obiskal Evropo. Med drugim se je pomudil v Večnem mestu in je bil krasno sprejet. Ves evropski tisk je pisal o predstavitelju moderne orientalske miselnosti in čustvenosti. Videl sem tega čudovitega starca v Zagrebu, kjer je priredil v dvorani Hrv. glasbenega zavoda matinejo svoje poezije. V nabito polni dvorani je sprejemal neskončni aplavz svojih častilcev in — radovedne publiki, ki jo je kljub visokim vstopninam zvalila ekstotika. V neizbrisnem spominu mi je ostala visoka postava tega starca s fiziognomijo, ki spominja na Leonarda da Vincija. Lep indijski obraz je zaokrožala bujna valčeva brada, iz favstovskih očij je bleščal patos starozaveznege preroka, združeno s sanjavoostjo in skrivnostnim bleškom, kakor da se v njem še odraža blek daljnega Gangesa. Nekatere svoje pesmi je bral v bengalskem izvirniku in smo mogli tako občudovati prelivanje rim v žetevnih spevih in čudovito melodijo raznobirnih vokalov neumljive, a lepe indijske govornice. Še dolgo je ostala v duši svetla sled za srečanjem s tem nenavadnim poetom.

K Tagoru so prihajali tudi Evropci. Naj bodo samo omenjene krasne strani, ki jih je posvetil temu obisku filozof grof Keyserling v znamenitem »Reisetagebuch eines Philosophen« — S Tagorom so sedaj izgubili Indijo, narod, ki je dal svetu prastara dela modrosti in lepote, predstavljajo svojo moderno kulturo. XYZ

